

„ЗАСТАВА“ налази трипут
у недељи, средом, петком
и недељом
Цена је на годину 14 гроша
на по год. 7 грош на чет
врт. године 3 грош 50 по
на пр. за Аустрију, а за Србију
бију на годину 140 гроша
на по год. 70, а на четврт
године 35 гроша

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по
лични врата, које
мога заузимају, и
врату плаћа се за пр
5, за сваки даљи пут
осим тога за једн увек по
30 п. Дошле се шаљу у
редништво а предлата и ин
серати администрацији „ЗА
СТАВА“ у Нови Сад, у кући
број 858. код „Златног јед
порога.

Број 71.

У Новоме Саду, у среду 18. јуна 1869.

Год. IV.

Друга седмица саборска.

Наумили смо, да осим текући извештаја о саборским расправама такође седмичне прегледе саборског рада саопштавамо, у којима би под првим и непосредним утиском рад овај карактерисали, дух, који у сабору влада, обележили, и у обштите и ону на видик извели, што се и изван сабора, и за „кулисама“ догађа, а утица на рад саборски има.

Таки смо преглед саопштили у 69. броју овога листа о првој седмици саборској, под насловом који гласи „прва седмица саборска“ а треба да је „прва седмица саборска“, као што се из садржаја види, да обухвата рад у првој седмици, и то поглавито ван-саборски, конференциони рад, пошто је саборски у извештајима описан.

У другој седмици слабо је рада било; одбор за попуњавање сабора имао је свој операт у среду сабору поднети, што је и учинио. У среду је предлог одбора прочитан, у четвртак у обзир нове изборне места и срезова, у петак у обзир начина избора дебатован; у суботу је због слабог здравља патријарха била кратка седница, у којој су разни одбори за спрему послова устанављени. Одборе ове није означавамо, и они ће идућу седмицу радом својом запремити, тако, да саборски седница бити неће; како је закључено, да се сва нова изборна места телеграмима позову, да изборе што пре предузму, и посланике што пре у Карловце пошљу, то се можемо надати, да ће до треће четврте саборске седмице и нови посланици стићи, и да ће се четврте седмице верификације и конститувања сабора предузети моћи.

Дух, који је у прошлој другој седмици у сабору владао, може се помирљивим назвати. Последња конференција од прве седмице оставила је за собом утисак, који је дебат друге седмице у границама помирљивости држао. То је и учинило, да је у суботу у јутру пре саборске седнице могла се од једна заједничка конференција од нас држати, у којој су листе за разне одборе углављене. Договорили се, да се у први одбор за устројство сабора и за организацију у обштите изабери људи, који су стручници у тој ствари, у одборе за дотацију и школу, да се упишу, који хоће; у финансијални и петициони пак да се неколицина изабере. У петиционом одбору извештели је арх. Живковић, који се сам за то понудио, што ни по форми, ни по ствари није у реду, јер у петициони одбор долазе понављаше такве петиције, за које архимандрит не може бити безпристрастан извештај. У одбор за дотацију ушло су све владике, и много свештеника; сад ћемо видети, какав ће операт из њега изаћи. Напомињемо пак, да се дотација без расправе о даљој редуцији не да послешно извести, и према вије ивично овом одбору задато, да и о даљој редуцији предлог учини, ипак то би се по себи, по природи ствари разумевало, тим више, што је задатак тога одбора ревизија закона, који о дотацији и редуцији заједно у међусобној свези говори. Ту би ваљало на уму имати, да она наредба постојати не може, по којој би искључена била конкуренција богослова за свештеничка места, док траје прекомерни парча, тим више, што је патријарх пред лицем и у име свију епископа у синодалном одбору обећао, да ће се архијереји и пре потврђивања конгрески закључена од год. 1865 придржавати закључења о редуцији, а кад тамо, они од оно доба па до 1. Јан. 1869. свјасет нови пароха произведоше. Искључење конкуренције под тим околностима било би и за обштите и подмладак штетно, јер онима избор бољи осујећава, овоме пак врата будућности затвара.

Исто тако ваљало би на уму имати, да је за нас у Батву један владика доста, и тако, како је владика Нако оставку дао, да му се место не попуњава; будимска и бачка дијецеза такође могу се слати; без те редуције није народ у стању владике плаћати овако, како би достојанству, положијау и задатку њином сходно било.

На крају седмице догодило се нешто, што ако се обштите, неће добро довести. Дан пре Видова-дана добијемо приватно из Земуна телеграм, да је патријарх као председник сабора позвао обштите, да по трећи пут избор попуњавања предузме, и то да могу бирати „новонадјора посесјонирани.“ Ми смо уверени, да

је Земун остао при свом првом избору, али ако буде истина, да је патријарх овако обштини писао, или телеграфисао, питамо ми: како је то патријарх, и то још као председник сабора чинити могао, и смео? О том у сабору није речи било. У сабору већ седи посланик земунски са обштинском веровницом, и колико она вреди, то ће сабор при верификацији оценити. Кад је патријарху довољан био телеграм Бродске региментске власти о замеништву Максимића, како да му није бар до верификације довољна кредитива једне и то велике обштине србске? Или команда, па на последку и командантска код њега више вреди, него србске црквене обштине, које су и њему и јерархије темељ? Или патријарх хоће над сабором да се стани, и то само, да би команди по вољи учинио? Или су догађаји у овом генералату његово дело, те је он усљед посете двају генерала из Варадина и принуђен био, команду из прошепа повући?

Видићемо, шта је, али ако патријарх и даље буде иза леђа сабора радио, и друго извршава, него што сабор закључи, као што је то и према региментској команди у Панчеву радио, онда ми његове речи, „чисто срце, хришћанска љубав,“ и т. д. нећемо за друго сматрати, него за фарисејске изразе, и према томе ћемо се владати. Ко би се надао, да ће патријарх србски, и то у очи Видова-дана тако што иза леђа сабора противу права саборског учинити?

Таки пар нација патријарх србски сабору и народу србском у очи Видовдана!
Но дати ће Бог, те ће пасти невестница ерархије према свести народа.

Србски народни црквено-школски сабор.

У Карловцима 18. јуна.

У прошлој броју саопштен је у изводу рад саборске седнице овога дана, сада то обштински извештем попуњајемо.

У 10. часова отвори патријарх седницу и позове неровођу, да чита записник јучерашње седнице.

Перовођа др. Бр. Стефановић чита записник.

При тачци, да се манастиру Ходошу „остави“ право избора, учињена је на предлог Милетића измена, и поправка гласи: „почем се не може одузети право, то се манастир Ходош оставља изван попуњавања“ да неби непрецизним закључком доводили право српско у ман. Ходошу у сумњу.

При тачци о Моравици иште прст. богословце Ратковић, да се мете српске Моравице. (Усваја се.)

При тачци, да Бечкерек бира без Ечке, додаје се, да ће се у своје време узети обзир на Ечгу, као и на све друге помешане општине.

При тачци, да патријарх има „убичајеним начином“ позвати посланика из прво-банске регименте, измењују се на предлог Суботићев „убичајеним начином“ са „сходним начином“.

При тачци, да Арад има са окружним местима у бившој дијецези арадској бирати, иште арх. Живковић, да се реч окружним изостави. Усваја се, и на предлог Милетићев замењује се са речи „са оближњим“.

Професор Ђурђевић казује, да је приметно, да се код неки посланика меће и епитетом, шта је, а код неки не, он држи да то није крeктно, јер на сабору нема жупана, судца професора и т. д. него народни посланика, ако је, велики нужно да се један посланик од другог разликује, особито онда кад су имена и презимена једнака, онда је боље, да се та разлика означаје са одкуда је посланик. Он дакле иште, да се бар код оних посланика које народ бира, овако поступа. (Усваја се.)

Милетић примећује, да у записник није ушло, да патријарх има позвати заступника манастира Ходоша, да на сабор дође и иште да се ово уведе. (Усваја се.)

Са овим је свршено оверовљење записника. Затим поднаша жупан Кушевић молбеницу општине Свачке да се у мању класу мете, и изваљу исте општине, да се неслаже са протестом што су га друге општине и бирачи против избора у Вуковару поднели. Упути ће се у своје време на дот. одбор.

Прота Бранковић поднаша молбеницу збора учитељска из протопопијата Сомборска да и учитељи буду на садањем сабору заступљени,

Даље молбеницу пароха Дерошки, да из IV. у III. класу дођу. (Одређује се као горе.)

Ристић оће да се поврати на трећи предлог о попуњању. Он држи да алтернатива постоји и између белоцркванске и панчевачке пуковније. Па би вели био ред да белоцркванска пукови, сада двојицу добије. Патријарх га увери да не постоји алтернатива и он одустане од свога предлога. За овим се прелази на дневни ред. На дневном је реду наредба о изборним местима, и начину бирања. Суботић као извештач одбора казује мишљење одбора о том. Предлог је одборско I. да се избори свештеника обаве начином као и досад II. да у Кикинди, Панчеву, Бежкереку и Суботици бирају сви бирачи. Ово је вели извештач тога ради учињено, да буде заступник излив воље народа баш у оно време, кад се бира, а не излив црквено општине, која је пре бирања. То се, вели чини што оћемо најшири базис, да ником без нужде права неукраћујемо. III. У Араду и оближ. местима да бирачи на 10 глава изашљу по једног изборника. IV. За Кулоки срез да се позове др. Ивановић. V. Загреб, Карловац и Моравица да бирају као и Арад. Изборно место Карловац.

Први и други предлог прима се без дебате. При трећем предлогу неки бише да се по старом бира те да свака општина по двојицу на изборно место пошље.

Милетић и Кирјаковић говоре зато да сви бирачи бирају.

Милетић је зато из разлога, што нема тамо организовани општина. Он одговара онима који би тели, да се по старом обичају бира, да т. ј. из сваке општине по двојица на биралиште иду, да се то не да извести, јер кад нема прв. општине, онда може једна група послати једног а друга другог. Он је зато да се позову сви мајоренти, па који дођу нека бирају, а надати се да ће Арад и Батања имати утица.

Кирјаковић је за најшири базис из опортунитета. Кад смо вели давали вољуме разлог нам је био да оћемо, да прбудимо вест српску у оних крајевима, да непаду у летаргију. То смо код Суботице усвојили, држимо се досљедно тога и оде, а свест ће се најбоље будити ако сви бирачи на избор долазиви буду.

Анђелић примећује Милетићу да ако и нема организовани општина сада, да су постојале од пре. Држи да би цел пре постигли и предлаже да старе општине бирају бираче. Што се времена тиче кад да се бирају изборници, то да одреди сам председник општине.

Суботић је зато да бирачи буду, који 24 год. имају, но који нису под куратором и истрагом.

Др. Бр. Стефановић вели, да је то немогуће, јер коће дати цертификате кад нема општине.

Ристић је за избор посредан. Сами људи да направе изборно тело, па ово да бира бираче. Ту би највише реда била, иначе може и до туче доћи као и при изборима у мађарској. Он признаје, да је Милетићев предлог либералнији од његова ал је његов опортунуји.

Беговић: Овде се само о форми говори а у ствари сви се слажемо, па ајде, да верујемо у свест народа, па нека они сами пошљу, а да ће се попући, то ја одбијам од Срба.

Проф. Ратковић казује, да би непосредним изборима Араду се препрека учинила, јер би преимућство села над Арадом имали. Он предлаже да села шаљу по два бирача у Арад а Арад 4.

Живковић доказује, да је начин, који је Милетић предложио, најједноставнији. Као што би се, вели, морало при посредним изборима испитивати, ко је непорочан, тако би се морало и при непосредним изборима. Осим тога морао би се при посредним изборима народ двапут скупљати, а иначе једанпут.

Мандровић рефлектујући на ту околност, да сада највећи последи наступују, вели, да народ неће ни моћи доћи на избор, те је стога за посредно бирање.

Арх. Живковић казује, да оде није до најлибералнија начина, него да се status quo јерархије одржи, па предлаже, да се и остале обштине српске у арадској дијецези позову, јер само би тако сабор целокупан био.

Милетић примећује, да ће се на те општине обзир при преустројству узети, и иште

да арадска дијецеза означи оближња места, и сама да их позове.

Арх. Живковић одустаје усљед овог, од свог предлога.

Решава се, да арадска општина позове на избор бираче из оближњих места.

За овим дошао је предлог одб. на претрес. Никוליћ је предлао да кулоки срез бира барем заменике Мандићу и Ивановићу.

Патријарх је зато, тим пре, што је Мандић болестан, па се незна, кад ће и оћед на сабор доћи. И Суботић је да се бирају заменици.

Милетић је против избора заменика из оног истог разлога, из кој је евентујелно Ивановић за заступника изабран; а то је, да се народ дангубе ради некупља. И он би радо пристао, да заменик заузме место, јер са Мандићем изгубила је вели наша стража једно место, ал почем се нада да ће Мандић пре оздравити, него што би му заменик доћи могао, није да се без нужде народ на избор скупља.

Прота Бранковић: Ивановић има своју кредитиву.

При гласању одобрава се избор Ивановића једногласно.

Живковић иште да се Натошевић позове, да као заменик заузме место, које је остало празно, кад је жупан оставио Вуковарски мандат.

И овај је предлог примљен, ма да у веровницима посланичким стоји, да је Натошевић Живковићу заменик, почем је Кушевић рекао, да је то забуна оног, који је мандат писао и да при избору заменика није означено који ће коме заменик бити.

Милетић приступајући овом, иште то конвенцији да и Иса Павловић као заменик Суботићев дође, јер Суботић седи на сабору као Земунски посланик.

Ратковић вели да Суботић седи ал седи свакојако. (Смеј.) Он иште да се изјасни који мандат прима.

Суботић одговара Ратковићу, да не седи свакојако него врло добро. (Смеј.)

Патријарх иште такође да се Суботић за једно место изјасни, јер он не може за два места бити и доказује то тим што и Бабеш на угарском сабору морао се изјаснити за једно место.

Милетић одговара да се не можемо овде угледати у свему на угарски сабор, јер тамо није поглавито да из пров. буде 25 итд. ми морамо гледати да се број овај што пре попуни а сабор уг. поступао је овако само са Бабешом са десничаром не би за цело.

Суботић изјављује, да он неће Земун догле упустити док га сабор неистеру. (Смеј.) Решава се да се Павловић позове на сабор.

Милетић предлаже да патријарх позове телеграфски Чарнојевића на сабор, а у случају препреке да се изјасни да му се може заменик позвати. Прима се.

Милосављевић предлаже да се створи пословник и да се комисија из способних особа склопи, да предлог о том сабору поднесе.

Кушевић подпомаже овај предлог.

Милетић пристаје уз Милосављевића, и предлаже, да се држи тога ради ома после подне седница.

Кушевић предлаже за сутра у 9 сати конференцију, да се ту одбор. сабор подели, а у 11 да буде јавна седница.

Живковић казује да је то инкоректан поступак, и иште да први посао буде верификација, но вели да се с тога не мора сабор у конституирање упуштати.

Суботић доказује, да је овај поступак коректан.

Милосављевић предлаже 15 чланова у одбор. Усваја се да буде девет, и патријарх ји означаје. Милосављевић казује даље да треба да се скупштински законик у ревизију узме, и да се заједно и закон о дотацији свештеника прегледи и предлаже да се сабор на две секције подели, и сваки нека иде тамо где оће. Прима се.

Милетић предлаже један одбор за организацију сабора и ревизију општински закона. Прима се.

Живковић враћа се на свој предлог и подкрећује га подужим говором.

Милетић доказује Живковићу да је он две ствари помешао које неспадају заједно и да је имено свој предлог, те ће му вели кад

дође питање које је он покренуо на дневни ред доказати да није тако као што он свађа.

Сабор усвојава горе наведени предлог жул. Кушевић и патријарх закључују конференцију за сутра у 9 а саборску седницу у 11 часова.

Брига за Србина у Далмацији.

Дотакнуто нам се је срца колико страшни толико и незаконити поступак овдашњег дјецезана са србским свештенством. Особито пак најновије вести приватне подударјају се са дописом из Котора у 69. броју „Заставе“ из кога се види, да епископ Кнежевић наређује комисије, те цетеке свештенство пред суд, а да би због чега, већ зато, што објавне недопуштају да се име владино у црквама на молитви јавно спомене. Да ми тај поступак издјавке оценити потреба је, да пре свега ради објект прегледа цијеле ствари конштатујемо, да је

1. србско-хрватско народност у Далмацији од векова под притиском туђега елемента, те је ту опасност и сам владици Кнежевић припоказао; тако се само разумети може

2. да је владици исти ставио се на чело свога народа, те је доста у први мах и војевао за славенску народност а против италијанскама. Но

3. владици је речени од једнога маха своју улогу и своју народност на саборима далматинским јавно оставио и удружио се је против народњака а са туђинцима. Од тога часа познато је

4. да је исти владици своје свештенике превидјано цркви код владе, те се је и послуживао са злопознатим епитетом „нечестиви!“

5. Србски народ видећи у опасности своје народности заједно и пропаст своје вере православно листом је изјавио своје неповерење према истоме владици писмено и јавно.

6. Владика је те приморане непоузданице нотифицирао, кад је познатом својом послаником заповедао своје подручном свештенству, да га ово брани од народа, т. ј. да се свештенство пусти у борбу и са својим народом за љубав или људ све једно, очевиднога апостате — владику.

То је све тако било, и то се не да порицати.

Упитано ли, како стоји речени владици према својој цркви, то ћемо непријатно одговор добити овај: владици Кнежевић стоји ту као осведочени кривац. Па кад је изван сваке сумње то тако, онда неподлежи ни најмањој сумњи да владици тај по државном законодавству никако и никада не може бити и тужац и судца у својој властитој ствари, за најмање пак против овдашњег свештенства, које, и то као србско-православно свештенство, имаде да слуша свој народ, јер и србска пословица рече: „јача нурица од попа.“

Но да оставимо политично поље, па да пређемо на канонично становиште наше цркве, па ту да се поразговоримо о природи те ствари. Кратко ћемо рећи само ово:

Србину у Далмацији могли су у својој остављеном стању пасти у разна искушења, и предати се туђој народности а тако и туђој вери; па што је још горе, могли су издати се међу собом, особито онда, кад је владици Кнежевић заповедао свештенству да удара на народ. Но тога свега није тамо догодило

се, јер је србски народ у својој свијести сачувао своју целину, и у тој целини одржао и веру и народност. Па то тако и није могло бити, него најпосле разкрити се освајеним владином.

Сад долазимо до пресуде. Фактично одказивање народа од свога владице подводи се под 15. правило „двукратнога“ сабора, које изреком ово каже: „такови ако себе и оградје од објаве са назови-епископом прије саборне пресуде, не само да неподлеже казни (епитимији), него су достојни чести, коју добивају православно. Ибо они осудили не епископа, а лжеепископов и лжеучитеој, и не расколом пресекали јединство цркве, но потцалис охранили цркву од расколов и разјелениј.“

Видите, то је правило саборно, на које се је владици Кнежевић заклео у својој цркви!!

Него томе владици напада више на ум ни православно црква и дух њени установа, напада њему — Кнежевићу — ни заклетва његова више на памет, нити он мари за бедни народ србски свој; већ је њему омилило да запечати своју пред србством цијелим обнављу самовољу са новом бедом и мукама а на измученом свештенству, које нити му је криво нити дужно. То је више него ужасно!

Доносели ту страхоу до знања објаве, апелујемо на срца и савест и србско-црквенога сабора у Карловцима, те заклињемо славни сабор са свима светињама људским, да томе драконизму по Далмацији час пре на пут стаје, и владику Кнежевића позове да се освести, и — од злоупотребе црквенога суда одмах одустане, те да се владици исти узме на суд гласом православно цркве и њени канона. То је страховање по Далмацији грознице и од самога боја и убијања, а за ово већ уредила је црква да се кривац касира, и то најпре епископ по 27. правилу св. апостола!!

Србско-угарска жељезница.

Ми смо више пута свој глас јавно подизали, у интересу грађења гвозденог пута по оним крајевима где већином наш и нама сродан народ живи; не мање трудили смо се одговорити и нашу владу да не прави жељезницу по оним крајевима и по ономе плану од куда су они златне брегове уображавали себи придобити, а по нашем немеродавајућем и непушту саму губитачно по нас и земљу нашу сигурно у изглед стављали. Када смо ово у свет пуштали, мислили смо три тврда наслона код нас наћи, који ће суделујући фактори у извршењу овога великог задатка моћи бити, а то је: Београдска србска влада, хрватски сабор и јасно тврдо наше начело, по којим би се лако дало било извести, да је више труда, обилније воље и веће сагласности међу нама било. — Београдска влада не само да није никакву шапњу на грађење аустро-угарске жељезнице обрађала (што је задатак свакој суседној држави да се интересује и будним оком пази на све ово) већ је грађење ових и у самој својој земљи пренебрегла. Ми не ћемо овде инциденте србске владе издјавити, по којим она није хтела или није могла градити жељезницу по својој земљи, али морамо овде нагласити: „да србска влада није смисла из вида губити, да је Србија једини прави и правни пут средством, којег исток са западом треба и мора у ближу свезу долазити, нити је Србија

патник српски. За њега можемо рећи, да је кривом добу јуначке борбе против Турака најсрећнији био. Истини да је то жалосна срећа, кад се скупоцена крв потоком пролива, кад се небојене породице у црно завијају, ал кад помислимо да је граничар онда још човек и то слободан човек био, уживајући слободу јунака, коју му онда несемеште спречити ни најгори злотвори, јер ју нужда околности строго налагаше, онда долазимо до увиђења да му је то најсрећније доба било, бар далеко срећније од овог садашњег мирног, или боље рећи гњилог, устајаног доба, у којем је одавна готово не само Србин већ и човек бити престао. Овде ће можда много који помислити да сам сувише строг у пресуди о граници. Може бити да мало више гледам кроз црне начари жалости све, што хоћу у својим писмима на видело да изнесем, но ја би тешко веровао, јер ћу овде факта да навађам, која се порицати не дају, која сам сам гледао, испитивао и оплакивао од раног детињства на све до данас кад се враћам из уставне земље, де сам прилик имаво видети страшну провалу, која те срећне светосе од данашње границе дели.

Као што је једном нека дивна луда, која као да је силом мислила на који начин да се пред целим светом најјаче обрчка, рекла да човек тек код баруна почиње, тако се сваки може уверити да у граници човек фактично тек код дањмана почиње, све оно друго су ствари у пуном смислу речи, и то још најјачије ствари, које се најмање штеде. Свака ствар стаје новаца и по томе се оцењује. Граничар не стаје новаца, има га вавдан, а и плоди се доста јако, нега дакле штедити није нужде, што се с најстрожијом тачношћу и

кадра ту свезу без своје знатне материјалне и моралне штете осујетити“, које се види из последње жељезничке концесије од стране порте Ротшилду и консорцијуму издате, по којој има се жељезница из Цариграда преко Босне по вући, и аустројско-угарском јужном жељезницом скочпати, средством које је Србија околнена и сама себи остављена; па да ово изоловање важи само за Србију, а не по учињеном аустројском дуализму уједно и за Угарску, то би на томе остало, а овако пак где се сутичу интереси Угарске са интересом Србије, ова прва употребиће сва могућа средства као што је на томе министар председник већ одпочео, да горњу концесију ако не уништи, „а оно бар свезу са јужном жељезницом осујети, и у место исте главну жељезничку пругу од Цариграда преко Србије и Угарске на запад повуче.“

Ту је дакле пре свега пуно споразумљење и санзвелевање кнежевско-србске владе, и када је то ту тако, онда ће имати кнежевско-србска влада и опет прилику да оно што је погрешком и пасивношћу својом већ за изгубљено сматрало се могло, поправи и надокнади, као и мађарска влада што у потчи интересу Алфелдске (дольоомеке) пруге, свом снагом мора настојати на тиме: да се жељезница из Цариграда преко Србије и Угарске што пре повуче, и тиме светски обрт за своју земљу сондира, поред којег ће уједно и уредоточење својој престолници придобити.

Србија у томе повољном положају има колико за себе толико и за нас ову страну Саве живеће састарати се, она има захтовати 1. да се жељезница како од Цариграда тако и од Салоника у Нишу концентрује и преко Београда Саву пређе. — 2. Да се жељезничка пруга од Београда односно Земуна преко Осека у Рјеку; и 3. од Арада преко Кикинде, Србобрана у Осек повуче; — има дакле Србија настојати и на томе, да жељезница преко Србије ни за љубав чијег год интереса страним капиталом — већ у колико је могуће србским новцем се сагради, „почем је у изгледу да ће део жељезничке пруге преко Србије највише прихода — ренте — вући“, а ако није иначе оно бар три четвртине акције исте пруге у Србији да буду. Хрватска влада треба такође да се заузме за грађење како земунско-осечко-речке, тако исто и оне од Арада преко Кикинде, Србобрана у Осек, а србски народ, на челу пак кикиндски дистрикт треба ову ствар на угарском сабору својски да подпомогне, јер тек само тако може бити целокупног успеха.

По томе Кикинда може бити код нас оно, што ће Ниш да буде у Србији.

У Суботици 1. Јунаја 1869.

Божидар Вујић.

Под насловом „стварање ситуације“ пишу „Дукунету“ из Далмације.

Ево два мјесеца да су се опет заузели реакционери године 1864. мутити јавни мир по овој несретној покрајини.

Нереди и претски који су се случили при општинским изборима у Макарској и Обровцу; очитовање званичног листа Osservatore Triestino да по Далмацији нема Славена, и да Аустроја може бити сретна кад су задовољени Италијани далматински; путовање напрасно и ненадно епископа Кнежевића из Задра у Котор, да ради, како се гласи, у интересу дал-

матинскијех Италијана при општинским изборима; најпосле инстуркције које се каже да је он добио у том смислу од првог савјетника намјестништва у Задру; све то као црне тиле злогласнице, које пред ноћ изађу, показују, да се хоће силимито створити ситуација.

За оправдати овај рад рекло се, да је министарство наредило, да се сваки могући средством уклоне народњаки од општинских вијећа. Ми јако сумњамо о истинитости таквих наредба, но ипак вјерујемо доста радо да је министар председник уочи адресе угарског сабора препоручио намјестнику далматинском да предсудете ствар тако, како би у случају питања овог, већина општина и народа била претивна придружењу Далмације са Угарском. Но и оваква је препорука опасна, јер ће се на многа мјеста политички органи можда послужити с њом, да тару притиском ову, што они зову противну странку, којој додједа на сабору и у рајхсрату неможе нико пребацити да није на уставном земљишту.

Противу стварања ситуација ми морамо јако протестовати као против опаснијех сметета.

Идеа сједињења Далмације с Хрватском и Славонијом дошла је године 1860. с највишег мјеста, пак је као јабука двобојна бачена по народу. Ова је идеја била острашена, према је наша великог одзива у земљи. Није није остарила ни импонијација министра Шерлинга ни противно очитовање већине сабора далматинскога, но је остарило највише дуализам и његове последице. Та идеја почивала је на федерацији свију народа и земаља аустројског царства у смислу октобарске дипломе. Осим тога она народна странка по Хрватској која је тежила и тоји за рестаурацију троједне краљевине, данас стоји пасивна, нити хоће да припознаје садашњу форму. Није дакле могуће мислити, иначе било би смјешно, да народњаки далматински теже за оно сједињење које бране Кујић и Шухаји; које одбацује федерализам; и којег мрзи иста народна странка у Хрватској.

Што се пак тиче адреса пентанског сабора, ми смо дубоко увјерени, да је то сама игра. Осим једностране адресе Милетићеве; све су друге без обилности напредне питање Далмације. Ови људи, који су почетком год. 1867. углавном дуализам per summa capita, која су формулована била чак последије од депутација и делегација; они исти људи данас владају у Бечу и у Пешти, а ови су људи најприје уговорили, да о повратку Далмације круни Св. Стевана неможе бити ријечи. Ова тајна постаде јавна одговором министра Таза на познату интерпелацију Штурмову, у колико се она формуловала договором грофа Андрашија. Нема данас разборита Мађара који би обилно жељели имати Далмацију; јер, колико је год она лужна Угарској због њеног положаја на усје срединског мора, опет страх који долази од туд, да би се с њом умножио живаљ славенски у преколитавској краљевини, одбија сваког патриота мађарског од те жеље. Што левица угарског сабора тражи у својој адреси сједињење Далмације, ми знамо да су то оруђа опозиционална, и да то једна точка сувише остаде противу министарства, пак смо и увјерени, да би му она овај грјех најприје опростила. Што најпослије Доаковци митавим фразама траже Далмацију, то се у опште сматра као једна стара форма угарских адреса а на

мађарском министарству, које у својим листовима хоће особено с тим да светли што устав брани. Зашто га дакле овде не брани? Зашто га не увађа и неспасава ту земљу и тај народ, што је, као што сви знамо, надокнађујући део Угарске, од крајње материјалне и моралне пропасти, која при садашњем стању ствари сасвим конеквентно наступити мора! Зашто није нам нужде било чекати на новосадске догађаје да се о уставности и брагитској љубави Мађара уверимо! Доста је било свакоме, који је полагај границу повинавао, да на њу погледа, па да се увери, докле мађарска уставност допире. Мађарски устав има границе, у дијелом погледу можда и сувише тесне границе, ал' граница нема устава а по праву треба да га има. Ал' да, на шта и говорити о праву овде да искључиво Србин живи? Да је којим случајем граница тако настањена Мађарима као што је Србима, имаји кога који би се онда у њено укинуће посумњао? Ја први не, и уверен сам да би у том случају Мађари најлесне доказе љубави своје према уставу на видик износили.

Несрећној особи као и несрећном народу у неким извесним околностима неостаје ништа друго до стрпљење и нада у то стрпљење. Граница је досад стрпљење чекала, но њено чекање не уроди до сада никаквим плодом и одкаде се је почело по читаве недеље диспутати о шпиритусу и ракији а за границу у јавном животу нико и не спомене, је ли жива, од то доба је почело и стрпљење и нада у њега губити се. Крајње је време дакле да подигнемо свој глас у јавноме свету за спасење ове сиротанске земље! Помози се, па ће ти и Бог помоћи! Свет нека дакле види и упозна

мађарском министарству, које у својим листовима хоће особено с тим да светли што устав брани. Зашто га дакле овде не брани? Зашто га не увађа и неспасава ту земљу и тај народ, што је, као што сви знамо, надокнађујући део Угарске, од крајње материјалне и моралне пропасти, која при садашњем стању ствари сасвим конеквентно наступити мора! Зашто није нам нужде било чекати на новосадске догађаје да се о уставности и брагитској љубави Мађара уверимо! Доста је било свакоме, који је полагај границу повинавао, да на њу погледа, па да се увери, докле мађарска уставност допире. Мађарски устав има границе, у дијелом погледу можда и сувише тесне границе, ал' граница нема устава а по праву треба да га има. Ал' да, на шта и говорити о праву овде да искључиво Србин живи? Да је којим случајем граница тако настањена Мађарима као што је Србима, имаји кога који би се онда у њено укинуће посумњао? Ја први не, и уверен сам да би у том случају Мађари најлесне доказе љубави своје према уставу на видик износили.

Несрећној особи као и несрећном народу у неким извесним околностима неостаје ништа друго до стрпљење и нада у то стрпљење. Граница је досад стрпљење чекала, но њено чекање не уроди до сада никаквим плодом и одкаде се је почело по читаве недеље диспутати о шпиритусу и ракији а за границу у јавном животу нико и не спомене, је ли жива, од то доба је почело и стрпљење и нада у њега губити се. Крајње је време дакле да подигнемо свој глас у јавноме свету за спасење ове сиротанске земље! Помози се, па ће ти и Бог помоћи! Свет нека дакле види и упозна

мађарском министарству, које у својим листовима хоће особено с тим да светли што устав брани. Зашто га дакле овде не брани? Зашто га не увађа и неспасава ту земљу и тај народ, што је, као што сви знамо, надокнађујући део Угарске, од крајње материјалне и моралне пропасти, која при садашњем стању ствари сасвим конеквентно наступити мора! Зашто није нам нужде било чекати на новосадске догађаје да се о уставности и брагитској љубави Мађара уверимо! Доста је било свакоме, који је полагај границу повинавао, да на њу погледа, па да се увери, докле мађарска уставност допире. Мађарски устав има границе, у дијелом погледу можда и сувише тесне границе, ал' граница нема устава а по праву треба да га има. Ал' да, на шта и говорити о праву овде да искључиво Србин живи? Да је којим случајем граница тако настањена Мађарима као што је Србима, имаји кога који би се онда у њено укинуће посумњао? Ја први не, и уверен сам да би у том случају Мађари најлесне доказе љубави своје према уставу на видик износили.

Несрећној особи као и несрећном народу у неким извесним околностима неостаје ништа друго до стрпљење и нада у то стрпљење. Граница је досад стрпљење чекала, но њено чекање не уроди до сада никаквим плодом и одкаде се је почело по читаве недеље диспутати о шпиритусу и ракији а за границу у јавном животу нико и не спомене, је ли жива, од то доба је почело и стрпљење и нада у њега губити се. Крајње је време дакле да подигнемо свој глас у јавноме свету за спасење ове сиротанске земље! Помози се, па ће ти и Бог помоћи! Свет нека дакле види и упозна

Подлистак „Заставе“.

Писма из границе.

I.

Има једна цетега која се пружа од јадранског мора па сасвим до данашње Молдаве, обимајући аустројско-мађарску монархију с југа као неки појас, и то не само по својој пографичкоме облику, него се заиста у небојеним приликама као прави појас ове монархије засведочила, кад је истој са више страна, а особито с дивљег истока опасност крајњег распада и коначне пропасти претила. Та узана, дугачка земља, у којој тако рећи искључиво живе српски народ; коју је природа богато обдарила сваки могућим благом, што је као услове нужно за развитак и утемељење материјалног и моралног благостања земље и народа, та земља је данашња чемерна граница, та жалосна слига готово сасма убијено свести једног по целом човечанству а наиме по Аустроју најаслужнијег народа, жалосна слика занемарене дужности човечије, пренебреженог природног блага, срамота изображеног света и једна од најпроваљенији рана на болесном телу монархије. Срећливи српски свет, који до данас чете по новинама она страшна насиља, што и јадна раја у несрећним српским крајевима турскога царства од азијатски зверова подносили мора згробно се је при сваком таквом допису и том приликом долази лакше мого преговети стару своју постојбину, ал' граничар Србин те прилике за себе никада имао није. Његово се стање никада променило није. Од Косова до данашњег дана, кад је већ свима народна у Аустроји подељен, он је највећи

особ као хајтор хрватским послаником, који се свакојачко муче да оправе пред свијетом на годбу, која је покопала триједницу и аутономију своје земље.

Будала би био сваки Далматинац који би се дао јонит заваравати таквим ажјевама, који нису никад искрени. О сједињењу не може бити говора, док гођ народна странка хрватска не прими нагодбу с Маџарима, а да је та нагодба приступна, требало би да су је помогли градити и Далматинци.

Да има, и да постоји у Далмацији велика већина, која жељо приступити к триједној краљевини у једној великој федерацији краљевина и земаља аустријског царства, то се признаје, али да има у Далмацији људи који би жељели сјединити се с Угарском, примивши слиједно нагодбу, коју су Хрвати учинили, несложни у кући, у контумацирање Далматинаца, ми одричемо на пуна уста.

Но у пркос томе хоће да се створи ситуација које нема, пак пукло де пукло. Али су ово опасна и с обе стране оштра оруђа. Вели Ранади прикову своје повјеснице: „Може се дакле без околости тврдити, да ако у једној новој промјени јавних ствари исте кривиде и друге више учине, да слободи преодолу разпуштеног (што молимо Бога да не буде); мораће се поглавити узрок приписати оним владама, које сјејући сваку врсту јавно хварелка и пострекавајући на мржњу и освету, чини се као да желе да у случају каквог покрета народ превре у ексцесе, сигурни пут да се поврати, абсолизам и тирјанство. Но нека добро пазе, да у подраженом разуму не остану оне исте покопане. Што ми не најјестивако за ничије зло, но за свједочбу истине, као што је дужност повјеснице ни продане ни ласкаве, но такве, која све што је опорија све ће бољу дати животну паћу, која, по рјечи стахотворца, проистиче из очитовања голе истине.

Народна светковина у Вршцу.

© Други дан ду'ова овештана је у Вршцу застава Србске певачке дружине. Велики народни дух у великоме се представља; па и свечаност са којом је у Вршцу подигнут у вис први барјак уједињеног младог Србства, сјединила је у себи све изразе одушевљења за слободу, за братство и за напредак, што народе снажним и великим чине. Остављамо вицијем перу, да појединце опише све што се о народној светковини у Вршцу чуло и видело; а ми ћемо само по нешто да навестимо. Требао је очима видети како се браћа са свију крајева Србства рукују у Вршцу, па да се појми величанствени сусрет духова које народни понос уноси. Србадија у Вршцу није жалела ни труда ни трошка, да би патриотске госте што свечаније дочекала. Већ на неколко дана пред светковину, гости су почели врвети у Вршца; а Вршчани су са одушевљеним усклицима поздрављали долазеће, докле их све неприкупише у недра вароши. Највише гостију дошло је увече 8. јуна, гвозденим путем од Базјаша, где су се гости из Срема, Славоније, Бачке и Баната са гостима из Србије сусрели. Време је негодно кишовито било; па опет на прагу вароши, на станици гвозденог пута, стекли су се Вршчани у огромној гомили, да би своје госте добродошлицом поздравили. Пламени буктиња које

шта је граница у својем правом облику и ми смо уверени да ће јавно мњење, које пристраност не познаје, уз нас стати, да се овом нососимом угњетавању учини крај. —
Б—к—ћ.

Ствари које несмемо из вида изгубити. (Један начин за проучавање нашег народа, како се наше књиге протурују; оmlадински конгрес; димови: „Дим.“)

Има више путева којима човек може упознати разне слојеве нашег народа. Кома је као народном пријатељу до тога стало, а неби знао начина, ево ћу му ја каати један: тај је као најлакши. Дакле ко би хтео да проучи мисли, жеље и тежње разни сталежа, у опће развитак друштвеног живста: од ратара који је можда у нар. школи научио читати и мало писати, ал муком која му зној тера на лице нарађива свој свакидањи леб, до највишег достојанственика који живи о том зноју — нека се прими скупљања претплате на какву ваљану срп. књигу. То је најбоља прилика да провиди, у колико је продрила и корена завашила народна свест у којем сталежу.

Наравно да се ту изискује не мало вештине. Та није ни шала: сад го.орити с ваздан укочено-обилним „високим господином“, сад с чандрљивом пљаварском сад најћи на средњевоковног филистера ил' упустити се у разговор с' по моди господином из највишег ноблеса, па морати толико пута мењати „тон“ и „опхођење“ верујте — није лако. Па тек после настаје друго питање: да л' ћеш успети?

Тако ће те у једној овдашњој кавани, куда обично Срби овдлађи и страни долазе, видети једног нестарог човека где продаје на столу

су гостима улазак у варош просветлиле, таласали су се као неко море од светлости; усклицима гостопримства, звуци свирке и узајмни поздравни између домаћих и гостију омешали су се у ону радосну врвцу, коју треба само чути, па да се равпознају раздргана срца велике народне фамилије, којој се чланови после дугог растанка опет састају. Улице су биле осветљене, и цела варош претворена такорећи у један велики дом, окићен зеленим и цветним вонцима. На прозорима биле су се тробојнице као неми знаци народног јединства и независности, чему Србство тежи.

Свауо је дан светковине (9. јуна.) Патриотске очи жељно траже заставу којој је светковина посвећена. Застава се указа; Србске очи засузише, и поносна песма „Недајмо се.“ заграми из мушких грла Србских. Песма се одпева, и патриотске руке похиташе, да притврде клацио застави под којом се, ваља први пут после пропасти на косову, састају синови изчетвртаног народа, да би сједињеном снагом оизгурали обшту будућност. Ту се браћа из Србије надметаху са браћом овоностраном, ко ће живље и снажније изразити идеју слободу и напредака. Одушевљење са којим се сабраци народ одзиваше на сваки ударац у клацио заставе, нода се описати.

За овештањем заставе дошао је банкет (по подне) и беседа (у вече); и ту се беседник са беседником, и певач са певачем надметаху у исказивању осећања и тежња у којима се Србство уједињава.

Други дан светковине отворена је скупштина певача. По обшто жељо прочитани су у тој скупштини поздравни што су телеграфом и писмено са разниц страна у Вршца стигли. Било је преко 60 таквих поздрава, и то не само од Срба, него и од других Славена, нарочито од Чеха, од Руса и од Пољака. Скупштина је радосно одпоздравила Србску и Славенску браћу што јој дело народне свести и народног поноса честитаху.

Приступило се послу. Прво на реду беше читање: како да се оснује фонд за изучавање Србских певача. Ујамчи се слобода речи и позове сваки члан скупштине, да своју мисао каже. Беседе што су се том приликом чуле, читаће се у записнику скупштине, који ће се као јавности предати; а овде ћемо само укрлатко да напоменемо, шта се на скупштини радило.

Као изворе и средства фонда за изучавање Србских певача, разни бесодници предложили су:

- 1) да певачке дружине својим прилозима поглавато и на првом месту припомогну основању фонда;
- 2) да певачке дружине издају стручни лист и књиге, од којих би се приход фонду уступио;
- 3) да чланови уједињене омладине приређују беседе, од којих би приход такође фонду припао;
- 4) да се Србске црквене общине позову да оснивање фонда подпомогну;
- 5) да се и од народног сабора у Карловцима поиште помоћ;
- 6) да се по целом народу добровољни прилози купе.

Кад се предложило, да се у народа потражи помоћи за изучавање Србских певача, Србин Ђока Влајковић (војени капетан у Београду) позове сабране родољубе, да на

српске књиге и слике народни наши јунака на мачу и перу: „Молим немојте се зауставати, неће вас стати ништа што прочитате — наслов, до ли мало времена, које би и наоу ветар потрошили, изволите само погледати, та ја знам људе као што сте ви, младе, срчане пуне одушевљења (ту грк па још ако је са села дошо разуче усне, па се тек тихо смеши) треба само потсетити, та ко би и марио за своје, ако неби омладина (ту ће те опет чути, да гдекоји прогунђа: каква омладина — ја во од тетке, па ће те она знати, да је једна жаба из оне смрдљиве баре) а видте ово је заиста ваљана књига, леа парши, красан увез итд...

Ја сам по више вароши видео таки људи, ал опет на жалост, њихово подухеће непознаје никакву вишу, племенију цел, само просту „интелекцију“, па с тога обично и бива: да којекавбе књиге, па још ако су јестине — пролазе, а књиге од опште користи враћају се књиџарима и писцима натраг. И то ће све донде трајати, док наша књиџарска трговина, која је још тако рећи у примитивном стању, не добије већи полет: да писци корисни књиге не буду приморани, по трипут одгађати рокне преплати, док се пријаве толико предбројника — да могу штампу платити. А где је још награда за онолики труд и зној? —

Шта мислиш, зашта ме јуче један брат, кака је сад у „српском Риму“!

Красно, дивно, рекох само чујем да многе спопада грозница по трипут на дан, кад год се сете — оmlадинског конгреса. Тако говоре да је један јањовац у бунилу свом дрекнуо: та за име Бога те ће право оmlадинскокарбонарско „совокупљење“ бити!

А шта мислиш, да л' ће се неком пуштити

делу покажу, како народ уме и хоће да подпомогне сваку радњу која обштем напредку води. Он први даде примера томе па онда зађе по скупштини купити прилоге, и за тили часак накупи пуну пунцату калу банкнота. Родољуби до којих он са својом отвореном калом допрети немогаше, похите са својим приловима столу на коме су званичници скупштински радили; налога беше велика, банкноте су као киша на сто падале, а није се могло равпознати колико да се преда на јуре јавности; нека се непишу имена прилагача, него нека се само изброји колико је укупно приложено. По ухваћеном рачуну за мање од десет минута пало је близу 500 зор. ср.

Пошто се тако практично решило питање о изворима и средствима фонда, прешло се на питање о уређењу стипендија и о начпну и правцу изучавања Србских певача. Сунце већ на заходу, а беседници још се нису сви разиђали. Да би се чули и они који се због краткости времена саслушати немогаше, и уједно да би се дала прилика, да кажу своје мњење и родољуби који нису могли на скупштинну доћи: скупштина закључи:

- 1) да Вршачка певачка дружина, на основу саслушаних мњења, спреми предлог о основању и уређењу фонда за изучавање Србских певача; као и о потребама Србске певачке уметности и о подирењу тих потреба.
- 2) Тај предлог да се преда најуре јавности; па онда да се поднесе идућој скупштини уједињене омладине Србске, на одобрење до друге скупштине певача.

Било је родољуба који су саветовали, да се скупштина певача никако не дели од скупштине уједињене омладине Србске, и да она управо сачињава један одсек ове. Други су опет доказивали, да је скупштина певача као стручних вештака нужна за искључиво старање о усавршању Србске песме; докле стручни одсеци скупштине уједињене омладине имају поглавито да утврђују братску свезу и доводе у сагласност сва усљављања стручних дружина и појединих родољуба Србских. Међутим, све се сагласило, да певачке дружине, посебице као и сједињене на скупштину, морају оснивати се на одлуке уједињене омладине Србске, ако хоћеју да напредку народа послуже.

Кома је стало до главне мисли народне, разумеће нас кад кажемо, да би скупштина уједињене омладине Србске најбоље одговорила позиву свом, ако би она само изрицала и проглашавала обшта начела слободу, братске узайности и напредака, а стручним дружинама и родољубима оставила, да на основу деобе радње та начела, у дела и у живот преведе. На тај начин, као што је узор сваког савршенства у идеји, а несавршенство у делима: тако би скупштина уједињене омладине, бива као ауторитет, суверенски уздигнута над свима стручним дружинама и родољубима, што би имали задатак да начела скупштином уједињене омладине проглашена на практични живот примењују. По о томе другом приликом више; а овде још да кажемо једну реч о светковини у Вршцу.

Светковина та беше значајна прилика за изјаву осећања и мисли народа, који са поносним уздањем у себе својој будућности на сусрет корача. Застава коју је одушевљење младе Србадије у Вршцу подигло, остаје као знамење напредујуће народне свести. А колико

глава, када види око себе на сабору-омладину, ту безобразну омладину која срља сваком у очи, као што рекоше калуђерско-напредовачки крокодили?

Зацело; и стим се сврши разговор. Ал кад већ спомену да ће се нешто пуштити, то ћу још и то да вам речем — да се овде већ дими.

Ви ће те знати, како разни димова има на овом свету. Ја нећу овде о свима врстама да диваним; брат Абу Казем би то боље умео од мене н. пр. да рече коју о диму, што довађаше београдским министрима у нередмотану систему, те мислише кроз ан, да је јавно мњење — слепо ко они, па не види чуда и покора; ил' кроз који се „светли“ насљедник мухамедов заблене у какву „рајску ружу“ па сања о сретној и задовољној Босни; ил' што заврше мозак „браћи“ Мађарима кад споменеш српски народ и српска права у Угарској и т. д. . . . Не, ја ћу да говорим само о „Диму“ роману И, Тургењева, што га је превео брат Илија Вучетић и који „Преодница“ као другу књигу своје „Збирке одабраних превода“ издаје.

Било је то 1867. године у марту месецу кад и „Вјестник“ у Москви донесе исти роман славног писца или као што га Немци радо називају: Шекеширна модерна новела. Већ сама та околност, што уреди „Вјесника“ награди дело са 2000 зор. учини, да се најча целе руске журналистике неко време у оцењивању „Дима“ концентровала. Критикама, рефератима, разним приметбама у похвалу „Дима“ не беше краја. Уредници се пожуреше, да га штампашу у својим новинама, што пре, па ма у изводу. И то не беше само код Руса. Непрође кратко време

је састанак родољуба у Вршцу утврђењу братских свеза међу синови. ног истог народа, нека се суди по оној жељи са којом се Србска браћа на раста. у Вршцу узајмно позиваху, да се што скорије на идућој скупштини уједињене омладине опет састану. А шта да дуљшо разговор о састанку коме живе сведоке на све стране имамо; запитајте оне који су били на светковини у Вршцу, запитајте их шта значи јавни састанак и јавни разговор и договор братски, и они ће вам најбоље казати, како Србин само удружењем и слободном изјавом мисли снажан и велики бити може.

Браћи Вршчанима част и хвала, што онако племенито спремише прилику за патриотски састанак и разговор! Многи их је труда и трошка стала светковина коју су приредили, али је још много већа обшта корист која се на умном и моралном пољу том светковином постигла. То је корист притврђене братске свезе, ојачане народне свести, уздигнутог Србског поноса и утврђене наде у будућност Србску. Несмемо прећутати, међутим, да би се та корист још и са мање параде постићи могла; али, кад узмемо на ум, како се досад на другим местима у сличним приликама поступао, па се често у спољашњим парадама без сваке праве користи најдрагоценије време проводило: онда ипак част и хвала разборитим Вршчанима, што обштој корист тако сјајно послужиле. Што се више народна свест развија, то ће све мање требати параде за братски састанак и разговор; надајмо се, да ће прва оmlадинска скупштина на делу посведочити, да је за Србе настало време, кад се пред унутрашњом вредности човека сва сујетна спољашност губи.

До виђења на идућој оmlадинској скупштини — у Београду или на Цетињу!

ДО ПИСИ.

— Београд 13. Јуна. У указу, којим се велика народна скупштина у Крагујевцу сазива стоји: да ће се скупштина отворити 10. ов. м. Тога дана није се ништа чуло. Тек сутра дан 11. дође телеграм у коме се каже, да се прегледају пуномоћства, и да се бирају званичници, а скупштина ће се отворити 12. И једва тога дана после подне око 6 сахата телеграмом је јављено да је скупштана отворена. За ова два дана док се скупштина није отворила проносила су се овде свакојаки гласови. Тако се у један мах чу да је Мариновић предс. савета дао оставку, а на негово место имао би као доћи Ф. Христић, саветник, и да је у самој скупштини нека урујаност. У колико су ови гласови истинити то ћемо можда кроз који дан чути. Али оно продужење отварања скупштине свакојако није без узрока, и то се тумачи као да је било зацело око избора председника. У среду у 10. сахата отворена је скупштина. Намесници су говорили беседу. У њој се прво изјављује жалост за покојним кнезом, напомиње се да је овакав збор сазват услед изражене жеље прошле вел. нар. скупштине. Па како су те жеље народне замашне, зато је и сазвана ова велика нар. скупштина у којој би се народна воља најчистије изјавила, да их она и реши. Ове изражене жеље обухватају државни склоп наше земље, тражећи измену основни закона, и потпуни уставни

изађе францески и немачки превод, те на тај начин дође целом изображеном читалачком свету у руке. Па шта мислите, како се изрази критика страни народа, који слабо познају друштвене одношаје и стање друштвеног живота код Руса, што је управо предмет посматрања и претресања у „Диму“? Да имамо прируци који број немачки ил' мађарски новина из год. 1867. могли би вас уверити наводећи речи припознати критичара, ал овако остаје нам, да ми коју речемо.

Ко је први пут узео у руке какво дело тургењево, тог је она морало пријатно изненадити оно погођено, верно цртање карактера: Пред очима нам стоји свака личност, играла она ма најмању улогу, онако природно, неуспљено изјавама, е ти долази, као да се живе око тебе ил' у души твојој крећу исто тако, као кад вештак улије у студени камен живота, ил' кад песник створи из непознати светова слике, па их тако живо претстави, да би чисто рекли: само тако се дало нацртати — другачије не!

У овом роману стоје личности готово из сваког друштва руског. Културтрегерск: струја са запада окупила је већи део рускога друштва, наиме аристократију, која је као свагде надувена, празна, у калузи греха и порока.

Видитеће сталност у поштере где страда . . . али нећу да дирам у тенденцију романа, стрпите се до Петрова дана па ћете га имати у српском преводу. Ако га је можда већ која сестра ил' брат читао на немачком, или можда још на мађарском језику, е онда би њима саветовао: да се бар потруде, да што већи број браћа и сестара српски превод добију, већ ако и низашто друго, оно бар за — десету књигу
В. П.

преображај Србије. За тим се сврхе па-
жња скупштине на закон, по коме се неможе
предузети никаква промена устава, али како
је пет стотина народних гласова изразило се
за промену, то намесници кнежевог достојан-
ства, желећи вазда радити у договору с на-
родом, сматрају за дужност да сазову ову
скупштину која ће пуноважно решити оно,
што је дане као жеља изјављено, на име: хо-
ће ли се приступити преображају устава земаљ-
ског. За тим се напомиње скупштини да има
на уму: да у нас постоје основни закони дво-
јаког рода. Још 38-ме године добила је земља
наша неки устав без народног суделовања. Си-
лом околности овај је устав ступио у живот,
али нешто још са самога почетка није био
удешен прима нашим потребама, а после
у току времена тако се истрошио, да је већ
више од 10 година у најважнијим својим де-
ловима пао, а државу нашу стали су уређи-
вати посебни закони, који су се са уставом
тако попрекрштали, да се управо не зна где
једно од њих престаје, а где друго почиње.
Овакво стање ствари доноси велике незгоде.
По природи својој посебни се закони и лакше
и чешће мењају, па тако и они закони који
су замесивали устав од 1838. били су често
мењани, не имајући јемства којим се обично
устави од променљивости ограђују. И тако, ако
само на чисто изведемо уставан свој положај
можемо се сачувати од даљих незгода. Скуп-
штина данле има да испита, треба ли да имамо
устав који ћемо сами себи дати, треба ли да
имамо своју домаћу основу, на којој ћемо по-
днвати државну зграду једноставно без неса-
образних и неприродних наставака.

Најзад се казује још једна важна околност,
а та је, што су се за последњих 30 година
од како је 1838 год. проглашен устав, по-
требне наше земље jako развиле, за 30 прошли
години многи су догађаји потресли нашу мајку
Србију, који су за нас пуни науке. Скупштина
ће размислити, да ли да се и уставна одећа
наша прекроји, према телу које се већ рас-
крупњавало; да ли да се ползујемо искуством
своје патње, па да и у државним установама
погтражимо лека противу унутрашњих потреса
и основа за стално и поуздано напредовање.
И тако је задатак ове скупштине да реши:
је ли потреба да се земљи да нов
устав, па ако јесте, да може у пре-
трес узети и решити и сам устав,
који ће важити кад га намесници
кнежевог достојанства потврде.

За председника скупштинског изабрат је
Ж. Карабиберовић, а за подпредседника Туда-
ковић, Секретари су: Јован Бошковић из До-
нице и Коста Грудич из Крагујевца. Овде у
Београду а и у внуревости већина није ни
помислила да ће карабиберовић бити и олет
председник, а то с тога, што се зна да је
извучио кредит у јавном мњењу, што најбоље
сведочи и овај последњи избор за скупштину
гди је тек пети на реду док је до Михаљске
скупштине свагда био први или други. И тако
би могли напред казати да је пре интеркцијом
владе, него да је вољом самих скупштинара
изабрат. То ће најбоље посведочити гласови,
које ћемо ваљда у протоколу скупштинског
рада видети. Карабиберовић је донета уважен
човек, али свакојока могли смо се надати од
њего да ће уступити своје место човеку који
је својим честитишћу лепота гласа и уважења
у народу стекао. — Цела Србија зна да је
Тудаквић 1861. год. на скупштини у Кра-
гујевцу одрекао се свога посланства, с тога
што је волео да поштено одступи, него да
народне ствари ради по туђем ћејеу, и под
притиском и самовољом пређашњих властника
— силедија. (Ово је истинна ствар форме, али
опет је у нас од замаша. Кад је вели се,
нова влада, онда треба да је и председник у
скупштинама други, а не све један исти. Ако
што важније дознам са скупштине, јавићу вам.

Из Сарајева 7. јунија. Осман пашиница,
кад је овак дава примила из Цариграда брзо-
јавну вест, да се спрема за повлазак из оми-
љне јој Босне, у невест је пала, тешко болује.
А вако је не би тај немил глас поразно, на
новисао, да мора оставити у сарајевској пољу
своје дивно дворе, у којима ни једно лето ље-
товала није? Оставити перивоје рајске, оставити
мило љетовање, покрај воде у зеленој хладу,
оставити љаве и љваде, оставити мило дооро
своје, ни годину дана уживао. То су једи
мило сваки једна, ти се преоблет не могу! А
још оставити високо достојанство, које је госпо-
дарило највише са сиротињском имовином. Осман
пашино непокретно добро вриједи преко 30000
дул. Он се није надво тако ускоро поћи и на тој
мери оставити га, ишло је све на више зи-
дати га, али коло среће обрне се! — Владика
Дионисија изврнуо је глас да је његов брат
Осман-паша ради тога сметнут, што је шурово
са Србијом, да јој преда без боја Босну и Хер-
цеговину. Наје Осман-паша о том кога шуро-
ваца са Србијом, кад све народ у Босни и
Херцеговини зна, да је Осман-паша учествовао
морално и материјално у убиству књаза Михајла,
само да помете Србе, да неба оружаним силом

Босну освојили. Није могуће, да о том ништа
позна владика Дионисија као љубивац и брат
Осман-пашини. Ту се кује шпекулативна поли-
тика; да се том подлом измишљотиним обра-
срби и Потурнице у Босни и Херцеговини, јер
се у последње време оазило уједињавање јед-
нокрвне браће, што мирше на оцењење ових
чокрајина од Турске и уједињене са Србијом и
Црном Гором. Ево прваог извора скованог лажи
Дионисијевог против свога најдражег пријатеља.
Хитроумна мисао за сјејање раздора међу бра-
ћом, али је одумљена; та глупи сељаци дови-
јају се високим лажима онаки духова.

Из Винковаца. Ми Винковчани као да
смо самим богом проклети. Све што се из наше
средине у српству укаже, све је тужно и жа-
лосно, све је јадно и чемерно. Дописи, што
се по кад и кад од нас у „Застави“ указују,
изгледају као неке прне тиче, кје о нама
прне гласове по свету просипају, с којих, ако
је у нама само још и искрице једне старог
српског поштења, ником повикнути и од стида
подрвенити морамо. И ми заиста првенесмо.
Једва исцекасмо избор народних посланика на
црквено-народни сабор, да скинемо са себе
бреже стида и срамоте и да побјежемо то црно
мњење, што се о нама у српству распрострло.
На избору показасмо да смо људи а не
ичије удворице, и изабрасмо слободне људе,
о којима мишљасмо, да ће нас слободно и до-
стојно заступати, и тиме наш изгубљени кре-
дит у српству подићи. С веселим срцем отпра-
висмо једног нашег посланика на сабор, а
други нам се не знамо из кога узрока заба-
шурли. После читам да је г. Максимовић ад-
вокат, телеграмом за заменика бродском по-
сланику наименован. А од куда он? Како му
драго, елеј наш посланик с благословом на-
шим а г. Максимовић с телеграмом ступише
у сабор, и — још се сабор стварно ни отпочео
није, а он изнев рише програм, који ми при
избору пред очима имадохмо, и почеше нам
вредност нашу у српству још већма побијати.
Срце нам се од жалости цепа, кад у „Застави“
читамо, да сви световни, па и крајишки заступ-
ници као свесни изасланици свеснога народа
хватају се у коло ових српских мужева, који
до данас јавним радом својим показаше, да
не су продане душе, и да само оно раде, што
напредку народишме у прилог иде; — а наши
заступници (зацело с пријам образом) своју
браћу изневереше, и (не знамо из каквог раз-
лога) одметнуше се овој страни, која и на са-
мом сабору исповеда, да у српству стајаша,
дакле и разлике између проста поштена србина
и (било сад каквог му драго) српског велико-
достојника има. То ти људи по њиховим речма
не држе народ српски ни зашто више него за
добру музру краву. Зашто не оде владика
Грудић упоредо са Суботићем, па још као
предводителј депутације, да св. патријарха у
средину саборску дозову? Зар он (владика!!)
упоредо са Суботићем да иде, па још Суботић
да говори? — И то зар наши посланици не
виде? Или ако виде, зар им је тако мало стадо
до гласа савести и до тога, да оправдају ово
поверење, које им је народ поконио? Или можда
наши посланици мисле, да ми не плативо оп-
презно сваку реч, која на сабору падне? Зарте
браћо, да ми сваки ваш помицај најстрожије
оцењујемо. — Него коме ми то говоримо у
милостивој броју? Та ни имамо само једног
заступника, а г. Максимовић нам је силом на-
метнут. Наметнике не требамо, в овај века
нас заступа, којег ми изберемо. (Живели Мир-
ковчани, који свесно и јувачки право своје
бране. Чујте одговор новосадског посланика:
„дрште се јувачки — братае кога хоћете.)

Мњење ово браће винаовчана, који живо
учествују у раду саборским, јер су у њему
битно интересовани, изважимо с тога на јав-
ност, да нас г. посланик зарана увиди, да се
с првцем којим је испио, ни вајмње не
слажемо, и да ће наше поверење свдо тако
оправдати, ако уз осталу свесну световну браћу
своју пристане. Не куневина се не треба угле-
дати. Ово је наше мњење, а наш председник нека
му буде на сабору огледало. Само тако ће
ови тумач наших тежња и осећања.

Завршујемо с напоменом: Тешко је узети
на душу клетву народу!

У Модошу 1. јуна. Кнез и натарош наш
дали су под „Припошано“ неку тобож изјаву
у Застави противу оног, што је у бр. 57. За-
ставе о нечуљеном нареду у овој обштини го-
ворено. На то „Припошано“ подписан је и неки
„Матија Самсан, М Рихтер“ кои ће по свој
прилици бити кнез и натарош обштине. Штета,
што се зна да то „Припошано“ није и из Шу-
љеља и из Каптола немачки кнез подписао,
да се још већма посведочи савестна радња
српских модошких поглавара! А зашто се
не подписа кои Србин? Или у Модошу српском
ваљда нема већ више Срба? Зар су кнез и
Срб. Модоша дотле дошли, да ни једног Ср-
бина невају, кои би им њихов ваљан и по об-
штину користан рад посведочио?

У „Припошано“ разбјра се, за незнаог
писца споменутог дописа из Модоша. Наметна

људи, кад се обшта ствар претреса, не питају,
ко пише, него шта пише. Али кад је модош-
ком кнезу и обштем натарошу баш до тога
стадо, да незнаог писца дозна, онда нека зна,
да је писац оног чланка у Застави (бр. 57.)
главом обштине модошка, и то она об-
штине, која је противу њиног незаконитог и по
обштину нашу убитачног рада тужбу јупанин
поднео, молећи, да се садашње поглаварство
обаци и ново избере. Говори се истина, да се
наш вел. судица здраво заузео за свога кнеза
и натароша, и да их је на бившој јупанинској
конгрегацији бранио и одбранио. Али та од-
брана бит ће привремена. Јер, као што чујемо,
тужба се ишле сад вишем месту, где немају
гласа нити почастни јурасори, нити бокипски
бизотвањоши, и где се не гледи, коме је сла-
вни кнез са натарошем при избору посланика
глас дао, него на то: да ли обштине дели
управљају савестно и на корист обштине, или не?

Сад да одговоримо на неке главније тачке
тог жалостног „Припошаног“.

1. За незнаог дуг нико нити приватно, нити
јавно није казао, да га је начинило данашње
поглаварство, и да је он од јуче; јер да је од
јуче, био би он знани и припошати дуг: него
је казао: да га је обштине зато морала пла-
тити, што га је један кнез подписом свим при-
пошано за обштине, а није обштине, и
него појединих; даје што други кнез није
на тагацунг отишао, и по томе процес изгу-
био; треће, што садашњи кнез и натарош, под
којима је обштине српска тај дуг осим неко-
лико стотина сав исплатила, нису никаква ко-
рака учинили, да се он избрише, или бар за-
бележи у земљиштној књизи, да је преко 8000
фор. а. вр. одужено; јер овако нисмо сигурни
да га нећемо, какве смо ми хуле среће, још
једанпут морати плаћати.

2. Дуг за чорбу не плаћа свуда обштине,
као што се у „Припошано“ вели, него најпре
изтерује се он од дотичних дужника, пак уко-
лико они не би могли сав дуг одужити, онда
се тек рест на обштину порезе. Ено доказа и
у суседном Чавшту. Али бава! Нашем се об-
штинеком поглаварству допало сав дуг одмах
на обштину порезати, пак и од обштине, и од
појединих дужника изтеривати, а то се зове:
двапут један дуг утеривати! И да би своју
ничету намеру у овом послу сакрили, вели се
у „Припошано“, „што од појединих изтерива,
то обштине себе регресовати — подирити
жели — ако се може!“ Ко је та обштине?
Кнез и натарош са касиром? — Обштине у
Модошу нема у ствари, имена вена стоје
само на папиру, али у управу обштинеких по-
слова она не утиче, јер се никад не зове, него
се агује и шацује горе, него у Турској. Пак
сад баш да се она и сазове, натарош уме тако
рачуна обштинеке водити и правити, да се у
њима нико, ни сам кнез и касир, не уме наћи,
до самог њега; дакле шта ће ту обштине да
уради! Да се рачуни чисто, и савестно воде,
не би се тај дуг од чорбе у порезној књи-
жици побркао и помешао са обичним об-
штинеким трошковима, и е овиза у једну
рубрику метнуо, него би за сабе рубрику имао,
пак онда би сваки Модошанин знао, колико је
у ње чорбе порезе платио, а овако не зна, као
што рекох, ни касир са кнезом, а како ли да
зна прост човек! Дуг тај износи 4000 фор. а.
вр. Дакле ако се сав дуг од дужника и не
утера, али 2. 3000 ф. зацело ће се утерати;
читамо, кад је на обштину сав дуг порезан
и од ње се изтерује, које ће доћи у цен
2—3000 ф.р. што ће се од појединих дуж-
ника утерати? — Сад нек нам касир и натарош
кажу: јели то савестна, поштена и по
обштину користна, или најубитач-
нија званична радња?

3. Није порез на пашњак проузроковао
жалостно стање као што поглаварство модошко
неосповно наводи, него што се пореза на
пашњак не плаћа. Кад пак приход од пашњака
годишње износи 3—4000 ф. а пореза на њега
само 750 ф. пак опет на пашњаку обштине
стоји 4000 ф. порезе неизбуљено, онда нема
сумње, да ће нас овака нестретна манипулација,
ако још дуже узтраје, или у бел свет оте-
рати, или до просјачка штана дотерати.

4. Каже поглаварство, да се рачуни сваке
године у „фораншлагу“ вишој власти одо-
брења ради подносе. Друго је рачун у форан-
шлагу, а друго: при крају сваке године
рачуна обштине полагаати. Да се пак
оваки рачуни већ од више година обштине не
полажу, то је „фо“ Солгибирову, кад је у ва-
рошкој кући бивши приметио, да су се њему
за ове две године рачуни поднели, у очи ка-
зао обштинар Бока Гапански: „Господише! ова
обштине (показујући таблицу обштинекарских име-
на) не зна за те рачуне, нити их је она под-
писала и за исправне признала.“

У ове четири тачке казано је све, што се
поглаварству обштине модошке имадо одгово-
рити. На друге ситуције у „Припошано“ изли-
чно би било какве примедбе чинити, јер су
оне излив срца истина осетљивог, али ума су-
више ограничениот.

Напротив ми поглаварству судске модошке
обштине искрено савестовали би, да у место

јавног правдења, које му није ни од какве ко-
ристи, док се још у обштинекој кући налази,
ред и законитост у обштинеку уведу, да ни-
шта не чини по самовољи својој, него спор-
азумно и у договору са законитом обштином; да
се записници о томе, што се у обштинеку закључи,
савестно и уредно воде; да се без закључења
обштинеког нико не сме ни затворити, а још
мање бативати, јер не живимо у Турској, него
у уставној Угарској; да у порезној књижици
јасно стоји изложена сва обштинека и царска
пореза, како би сваки сам могао знати, колико
има праве порезе, колико ли у име обштинеког
трошка плаћати, а не колико натарош каже,
(ка кад се коме додија плаћати, и иште, да
му покаже рачун, а он тражи пушку!); да
кнез не држи протокол од марве под бравом,
тако, да ни сам кмет не зна, колико марве на
пашњаку обштинеком пасе, него нека преда
кмету, да он води рачун о марви, а кнез да је
само контрола точног и савестног пописа марве,
јер то је један од главних прихода наше об-
штине.

Да се овако обштином до сад управљало,
ма да има доста старих дугова, били би они
до сад сасвим, или бар већином исплаћени, и
не би се у нове ване уваљивали; нити би новце
за зидање обштинеке куће дали, па данас ни
куће ни новаца; и не би Манојло Васић 33 а.
више, него што треба, касиру у име порезе
издао, који би сувишак за навек изгубио, да
му кр. порезко званије није казало, да је више
него што треба платио; не би се Јевти Гигићу
порезка књижица, кад је приметио, да он нема
толико обштинека трошка плаћати, измрчила, и
па ново се мањи трошак у њу узводио; не би
се Папци Стојковом на земљу, на коју је сва
пореза исплатена, сад тек пореза од 1867 год.
наметала; не би се натарошу депутат у куку-
рузу, који је већ једанпут примио, по други
пут издавао.

Оваких намета, који обштини већ увелико
додијаше, има још небројених. Али те задржа-
вимо за друго више место.

Из овога сваки може увидети, да нам није
стало ни до какве личне мржње, или што би
још горе било, до освете, него само до бла-
гостања и напредка обштине наше, што се само
законитишћу и редом може постићи. Ко ред у
обштину заведе, тај ће јој бити прави пријатељ
пак био он у капуту, или дороцу.

Ф. Л. У Малим дне 9. Јунија. Има томе
дуних седам година од како је садашњи свети
патријарх као бивши наш дијецезан отишао
одажде у Карловце за администратора митро-
полаје; од тога времена стање је наше дије-
цезе таково, да му управ незнам крсног имена,
за оне прве три године стајали смо ми под
мандатаром архимандритом Михајловићем, он
је за то време тако газдовао овде, да је на
последку будимски конзилијум њега ради сваку
званичну кореспонденцију са темишварским
конзисторијумом са свим прекинути запретио.
На ту претњу од конзилијума и на његово
дело, с којим је једним потезом пера свота
Михајловић 40 учитеља леба лишио, садашњи
патријарх предао је струку школску г. архи-
мандриту бездинском Наку, а опоме је оставио
у рукама само струку црквено-административ-
ну, за то време и у једној и у другој
секцији конзисторијума нашот био се осилио
уплив проте Дрегића. Из тога гремеца датира
се ова голема невоља што су толике обштине
помешане као обштине чисто романске усту-
пљене романској јерархији, и што су у чисто
српске школе које су од вајкада српске биле
учитељи Романи. Ево за то једног примера из
Маале: Учитељ српски 1. класе Александар
Алексић буде чрез г. архимандрита Михајло-
вића и проте Дрегића забачен с учитељског
званија без икакве тужбе, и на његово место
у србко наше зданије уведен романски учи-
тељ а после кратког времена буде исти ро-
мански учитељ, чрез г. епископа Антонија
Наке потврђен с декретом његовог подписа за
романског учитеља што у Маали никада није
биле, пак још и данашњи дан достоји, тако
исто стоју ствари под романским учитељима
у Кенезу, у Моноштору, Сент-Андрашу, у
Липову, итд. под жалостним следствима такве
конзисторијалне радње из оног времена док је
наш г. епископ био у Карловци као админис-
тратор, јауче и данас једнако наш народ по
тима местима. На то нам је дошао за г. епи-
скопа Антоније Наке и онај врло сјајан дочек,
с којим смо му на сусрет изишли, сведочи
је, с каквим смо га очекивањем дочекали, —
али на нашу жалост, нису се испунила оче-
кивања наша и то понављаше за то, што наш
г. епископ, праћен до века свакојаким нево-
љама слабога здравља није могао имати праве
енергичне и слободне воље, да дјела како је
можда сам желио кад је постајао епископом
на месту своме, што нас због његове болести
нисмо видели заступљене на дијети, кад се
претресало питање народности, то нас не пече
толико, колико нас пече што због исте своје
телесне слабости за четири године дана ни је-

не прве ни једне школе у дијецези изван
...ишвару посетити није могао. После такога
...наша од 7 година дана сада је наш
...епископ баш пред ускрс отишао од куће
...се лечи, и како чујемо да се опростио на
...то и неизвесно време, као да не зна, и оће
...се икада жив и здрав кући повратити. А
...дијецезу је оставио на оном истом архиман-
...нту Михаиловићу, који је горе споменут, и
...господин сада у савету са местним нашим
...штеном, где не досепа нити који прота
...дијецезе, осим локалног, нити други архи-
...андрит из дијецезе, то је сад наша управа,
...аш суд, наша заштита наше све!!! Из овога
...дите како и на коме стојимо ми данас, па
...не пуца у нама срце од жалости, кад по-
...шлимо, да смо тако остављени са свију страна
...предани таково човеку у руке, који у нас
...ма вере и не ће је имати никада због она-
...ог у дијецези спомена свог.

Одбори саборски.

Седници од 14. јуна разређен је сабор на
...следеће одборе:

**Одбор за уређење сабора, и за орга-
...низацију у опште.**

Суботић као председник, Милетић као из-
...ствитељ, Живковић, Кушевић, Лудајић, Мило-
...љевић, Ђурђевић Стеван Веровитичи, Кир-
...ковић, Анђелић арх., Цветић арх., Бранко-
...ић прота, Стефановић прота, Механовић, Ми-
...ић, Боројевић, Секулић, Трбојевић прота,
...р. Стефановић, Јовановић парох, Григоријевић
...рох, Анђелић парох.

Одбор за Дотацију.

Сви епископи, Герман Анђелић, Јосим Тру-
...ић, Теодор Шарунац, Јован Суботић, Ђорђе
...ранковић, Шегрговић, Меановић, Кирјаковић,
...ановић, Мандровић, Максимовић, Чокор, Ми-
...кишић, Андрић, Цветић, Лазар Стефановић,
...рговић, Ристић, Влаовић, Бушовић, Меић,
...ларић, Вечеринац, Ђурђевић трговац, Белић,
...ришић Ђорђевић, Секулић, Ђурђевић судија,
...шошац, Ратковић, Трбојевић прота, Кукић,
...рваћанин, Груборовић, Лудајић, Шакуна, Бе-
...овић, Трбојевић Јован, Боројевић, Милић.

Председник Кећелмац епископ.

Известитељ Анђелић арх.

Одбор школски.

Председник Јован Живковић, Известитељ
...р. Натшевић, Чланови: Беговић, Јовановић
...р. Ђурђевић Васа, Стануловић арх., Бран-
...овић прота, Милетић, Кирјаковић, Мандић,
...р. Никола Максимовић, Миликишић прота, По-
...овић Стеван, Цветић архим., др. Милосавље-
...ић, др. Михајл Ристић, Петровић архим.,
...ионисија Павловић парох, др. Стевановић,
...р. Павловић, Живковић архим., Чуповић прота,
...ати. Милић, Ст. Ђурђевић трговац, Милутић
...рковић, Храваћанин, Груборовић, Васо Маравић

Одбор петициони.

Председник Рајачић бар. Известитељ арх.
...ковић, Миликишић прота, Влаховић прота, др.
...вловић, Груборовић, Јов. Трбојевић, др.
...ксимовић, Прота Соларић, др. Милосављевић,
...рђевић проф., Боројевић мајор, Кукић прота,
...ефановић прота, адв. Ристић.

Финансијални одбор.

Кушевић као председник. Живковић извес-
...тељ. Павић, Цветић, Бранковић прота.

Нови Сад 17. јуна.

Овде у Новом Саду хоће да се за предстојећи избор посла-
...ника за уг. сабор образује странка, којој имена
...ш незнамо, но која би се по свом програму
...гла назвати „ераријално — седријална.“ На
...еду кој је градоначелник, који је и у варошку
...ућу позвао неколицину најпре у тајни ужи,
...а онда шири, па најшири одбор, и дотерали
...у напоследку до 21. лица, од кој су неко-
...лицина, нарочито занатлија и економа увучени,
...а сами незнају како, који ће имена на позиву
...ингурисати, но који је срце и душа на на-
...родној странци, на које су конференцији до-
...ије били. Програм је „ераријални зајам и сед-
...раја.“ О питању народности ни да би речи. А
...што. Народ србски треба да прилаже, да
...е у Новом Саду подигне зграда народног по-
...ришта, да се виша заведења србска у Новом
...аду оснују — а Нови Сад треба да у засту-
...пању на уг. сабору само своје локалне инте-
...ресе на уму има, т. ј. по мисли неколицине,
...која мисао дао Бог није мисао остали Србаља
...у Новом Саду, који хиљадама броје.

Из Новог Сада изишао је програм, који је тако
...рени део србски народ усвоио, и изборима под-
...решено — а Нови Сад сам требало би по жи-
...ли те неколицине да се увуче у „мишију рупу
...локални интереса, па да пољује оно, што је
...а негда изишло, и што је народ усвоио. Веле
...а господра, да треба посланика бирати, који ће
...моћи и хтети“ за варош олакшицу у ерари-

јално зајму, и седрију израдити. А где су та
...господа били, кад су други живо радили за
...ераријални зајам, и кад су дотле ствар довели,
...да су оба министра финансије за сигурно у
...изглед ставила, да ће се капиталисан интерес
...опростити, а за остало повољни термини дати.
...Како посланик из њивое средине за шест го-
...дина посланства не учини ни корака ни за за-
...јам ни за седрију? И зар је ерарски зајам
...у свези са избором и шаљњем посланика на
...уг. сабор? Не зове ли се то срамотити владу,
...кад јој се подиже, да би она за милијон фор-
...глас на земаљске касе хтела купити један
...глас на сабору, који јој напоследку поред по-
...стојеће већине није ни нуждан? Ако икад влада,
...са сабором увиди, да је правично, да се олакшица
...у зајму учини, она ће то без обзира на избор
...посланика учинити, зато, што је правично, и
...што је то већ обећала, и реч о томе пре ће
...„моћи и хтети“ повести човек, који неће се
...на себе обзирати, те му неће реч у грлу остати,
...кад треба да се дирне у „ерарску касу“, а
...од званичних људи влада захтева, да млоге и
...штете ерарски „деп“.

Но тима „презусима“ није толико стало ни
...до олакшице у зајму, који сами немају, него
...се боје, да и они коју крајцару не узорају
...допринети, ако би варош због ослабљене хи-
...потекте једног или другог морала што платити,
...што се поред добре пажње не може догодити.
...Нагласују и „седрију као да би влада и мо-
...гла имати образа, да кад по новој организа-
...цији, где ће се варошки судови укинати, у
...све веће вароши земаљски суд мете, баш Нови
...Сад обиђе, и то зато, што би можда опозици-
...јоног, тако званог левичарског посланика иза-
...брала. Но има ји ту, коме није толико за се-
...дријом у Новом Саду, колико за својом пред-
...седничком столицом у седрији, ма где била,
...стало, јер има у нас довољно људи, који-
...ма се не може ни живети ни умрети без „го-
...сподско“ званичне части, да баш не рекнемо,
...и плате; то пак ваља „опрекомостити“. Ба-
...дава, има људи, које читаво једи, ако им ко
...скине капу из поштпања, а не из мо-
...рања. Међутим можемо из најпоузданијег
...извора известити то господу, да је у мини-
...старском предлогу Нови Сад одређен за сто-
...лицу седрији, и то, као што се референт из-
...радио, због наше „ларме“, а не због нашег
...„благотворјенства“.

Народна слободоумна странка држала је у
...недељу своју конференцију, и то, као што јој
...пристоји, јавно, без икакве предходне тајне
...конференције. Она позива све србске и остале
...слободоумне бираче, да у идућу недељу у три
...сахата по подне дођу у дворану друштва ра-
...диности, да се о своме кандидату посаветује.
...„Ераријално-седријална“, странка имаће у исти
...дан у четири сата скуп у варошкој кући. Бар
...ћемо се изборјати, а и време је једанпут томе.

НОВИЈЕ.

— Из Цириха брзојављају од 14. да је
...Мацини одпутовао у Лондон, да се тамо
...настани.

— „Преса“ вели да су у Бечу обавштени,
...да се француска влада опет живо заузимље за
...септембарску конвенцију уза довољно јамство
...талијанске владе, да се осигура палино зем-
...љиште.

— Којти, тајник цара Наполеона, при-
...спео је у Флоренцу. Затим ће и Рим посетити.

— На место умрелог г. Голица говори се да
...ће наступити принц Раје, који је сада у Пе-
...трограда, као пруски посланик код француског
...двора. Принц Раје је добро виђен у Туљерујама.

— Била се разнела вест да је Жил Фавер
...умро, која се сада сасвим опровргава. — Пар-
...иски листови веле да су се само тренутно
...прекинули преговори франкобелжке комисије.

— У Букарешту је покшан атентат
...на министра Коголићана, но без успеха.
...Злочинац је ухваћен. — „Мозитерул“ донесе
...декрет, којим се сенат разпушта.

— За председника србске скупштине на-
...менован је Карабиберовић, а за подпредседника
...Тудаковић. Скупштина је отворена престал-
...ном боседом регенства у којој се спомену
...заслуге кнеза Михајила, и наглашују се жеље
...лашке скупштине, да се предузму реформе.
...За тим позива скупштину да на основу ве-
...куства даде земљи устав, који ће осигурати
...земљу протипутарњим сплеткама и унапре-
...дити је.

— Грчки краљ Ђорђе добије и другог сина.

— Из Варшаве јављају да је владика
...Маје рцкак уапшен и у Цери одаслао, јер
...није хтео да привна католички колегијум у
...Петрограду као највишу црквену власт.

— Из Вашингтона се брзојавља да је
...шпанска војска потукла усташе на Куби. По-
...бија се глас да је било какви преговора са

американском владом да се усташа признаду
...као војујућа сила, а доброизвешћене стране
...тврди да никад није постојала каква раз-
...лика уazorима Сумнера и Фиша (секретара
...ирж.) сврху инструкторија, које су Мотлеју
...предане у алабамској ствари.

— Из Прага јављају да је врховни суд,
...осудио уредника „Народни Листа“, Арбеса,
...на четири месеца тешке тамнице и 500. ф.
...глобе због нарушења мира.

— У пештанском сабору 13. тек. Ирањ и
...поводом дебате сврху закона правосуђа напо-
...мену неправду данашње владе, чија жртва
...постаде Бесермеји, и тако сабор потресе том
...успоменом, да је председник принуђен био да
...распусти седницу. — Сутра дан изађе мини-
...стар Хорват с изјавом, да је јуче била његова
...часть дубоко повређена, и да он више не може
...у сабору седити не само као посланик, него
...и као министар, ако му кућа не да сатиофак-
...цију. Ту се сада отвори дебата у којој је више
...заступници учествовало и најпосле Деак пред-
...ложи да се у протокол запише неодобравање
...сабора Ирањјеви речи, што буде већином глас-
...ова и примљено. При гласању левца и крајња
...левца оставише сабор, осим пет чланова ле-
...вице. Демонстрацијама није било краја, —
...сцена је била занимљива, што ћемо гледати да
...обширно донесемо.

ПРИПОСЛАНО.

Нашем Јуристу.

Дошао ми је до руку 59. број „Напредка.“
...У том броју има од нашег јуристе као неки
...одговор на онај мој подлистак под насловом:
...„Један голдијат душевни у Новом Саду“. Па
...знате ли, шта каже у том одговору? Не мо-
...гући дабоме оне истините речи моје побити,
...узео је да доказује, како сам још као ђак слаб
...и преслаб био. Између осталог каже, да сам ја,
...кад сам био у карловачкој гимназији, добио
...од неког проф. Петровића из физике трећу
...класу, но да ми је исти проф. ту класу на
...његову молбу поправио, само да не изгубим
...благодјејаније. Па да човек не рекне нашег
...јуристе, да је пуст или луд, шта ли је с њиме.
...Одјуд му паде на памет как терција, Бог му
...судио! где њу нађе?! Бар да је рекао другу
...класу или најлошију прву, па би му може
...бити когод и поверовао, ко је кадар још вере
...имати у „Напредку“ и нашем јуристу. Дични
...наш јуриста! Није му доста, што живе људе
...блатом каља, већ и у гробу не да мира по-
...штеним људима. Подиже покојном Димитрију
...Петровићу, да је био тако бесавестан профе-
...сор, да је оном ђаку, који је код њега заслу-
...живао терцију, давао еминенцију. Ова врта
...радње нашег јуристе и нехотице подсећа чо-
...века на сличну радњу звери једне, о којој у
...зоологији пише, да је најсврепија и најпро-
...клетнија на земљи.

Знате ли, шта још каже о мени наш ју-
...риста. Каже, како су и у Карловци и у Бу-
...диму о мени професори казивали, да врло слабо
...мислим. Све ти он зна. Он је као ђак у Ви-
...нковици знао, шта професори у Будиму међу
...собом говоре. Но кад је споменуо тај израз
...„врло слабо мишљење“, вредно је, да нешто
...приповедам, што истина нису професори при-
...поведали, већ ђаци, који један другог кроз и
...скроз знају. То, што ћу приповедити, врло ће
...лепо потврдити, како је садашњи наш јуриста
...још као ђак имао бистро и оштро, ама ари-
...стотелско суђење, и да се видио, да ће бити
...„голдијат душевни“. Еле чујте. Обичај је био,
...да смо ми Тегелијанци а и остали ђаци Срби
...из Будима и Пеште често у Пантеону код
...овог или оног друга састајали се и разговарали,
...и то онајвише о вбитјама у нашем ђачком
...животу. Дође тако једном на дневни ред та
...тема, како гдекоји ђак за Бога, ако ћеш га
...убити, не може да поња и да схвати ово или
...оно из ког предмета, па онда нечувене гиксере
...прави. Ми, што смо дошли били из Карловачке
...гимназије, приповедали смо кијајет примера,
...да је морао човек тротом смејати се. Тако
...исто и ђаци из осечке, будимске и темишвар-
...ске гимназије не беху оскудни у таким при-
...мерима. Али, што је баш о нашем јуристу
...приповедао ђак један, што је из 6 школе
...Винковачке дошао био у гимназију будимску,
...то је надмашило било све примере, наведене
...из живота ђачког у споменутим гимназијама.
...Умало што нисмо попуцали од смеја. Припо-
...веда он, како је Јован Грујић једном говорио
...из математике, а то је дакле из оне науке,
...која, као што хвала Богу сви знамо, најбоље
...сведочи, колико који ђак има бистрине и
...оштрог суђења, и која нема милости ни према
...богату ни убогу, већ која сваког издаде, какав
...је који. Изишао био — приповедаше речени
...ђак — Грујић на табу, да доказује једно
...геометрично правило, па никако да доказ иде,
...као што треба. Онда ће му рећи дозични
...професор: „Aber das geht nicht so.“ На то ће
...одговорити садашњи наш оштроумни јуриста:

„So nehmen wir durch Zwang.“ Математика и
...durch Zwang! Још једанпут да рекнем: Мате-
...матика и durch Zwang! Бадава, нека говори,
...што год ко хоће, али мени нико не изби из
...главе, да је наш јуриста „голдијат душевни“,
...и да је ето слутио још као ђак, да ће бити
...„голдијат душевни“.

Што сам узео, да рекнем ове две три речи
...опет о нашем јуристу, нисам то чинио ради
...читалаца Заставних, који су начисто с рачу-
...ном о нашем јуристу, и са оним, што из ње-
...гових уста изиђе, већ ради два три човека,
...којима је пало у део, да просвећују омладину
...српску, ради мог бившег директора г. Јована
...Пантелића и још двојице професора у Карловци.
...Извесно не знам, али с више страна чујем, да
...речена господа много штошта нашем јуристу
...верују, шта више, да о њему обично збиљски
...кажу: „наш красни млади публициста.“ Ако
...се нису досад уверили, ко је и какав је Грујић,
...а оно нека бар сад, кад Карловачким профес-
...орима подиже, да од терција граде еминен-
...ције, макар у себи рекну: „Јован Грујић је
...преисподња лажа.“

Др. Јован Туроман.

Отворена реч.

Један од пријатеља моје каза ми у кратко,
...да је у новосадском „Напредку“ од некакво
...„брата у Христу“ (ваљда овије дана) на име
...моје управљена некаква посланица, која нити
...има поштена правца, нити лојична садржаја
...а најмање мужанска лица, јер — није под-
...писана.

Нечитам тога листа; те тако служим се
...само са вјести и мњењем мога уваженога при-
...јатеља, и њему истоме за љубав ово очитујем
...пред србским народом:

Да мене ни све претње јавне, ни одлетке
...потајне и подмукле у моме положају данаш-
...њем немогу ни за часак само помрсити а камо
...ли застрашити, и — од народа србскога мене
...оделити, па ли у некакав логор ме сатерати.
...— А на ту срамотну цјел служити се још и
...јавном пресом иза имена „брат у Христу“ и
...иза угледа нашега епископара, то је својст-
...вено само такима мјешинама, које у цркви псал-
...ме свирају, а у витезу вериге кују нашем
...измученом народу и сиротици цркви србској!
...Оволико само једанпут за свагда.

У Карловцима, 14. јуна 1869.

Никола Беговић

Прилог на срп. нар. позориште.

Родољубиви труд Новосадских госпођа, који
...су на скупљање принесака за женску гарде-
...робу при народном нашем позоришту положи-
...ли, нашао је достојног одјека у славном нашем
...Панчеву. Родољубиве Панчевке одаваше се
...својим Новосадским сестрама славно, и опле-
...томе и себи и Панчеву нов дичан венац по-
...хвале. Госпођа Емилија пл. Шпирта, по-
...зната сваком родољубу од њежне младости
...своје као одушевљена србска кћи и народност
...своју љубећа Српкиња потруди се са сестрама
...својим, дичним младим Српкињама, госпођом
...Христином Враћешевећевом, Милом
...Крањчевићевом и Јелисаветом Гађан-
...ском, те позваше родољубке Панчевачке, да по-
...могућству притеку к набављању сјајне женске
...гардеробе за нар. наше србско позориште, а
...ове се одаваше ревностно и као кћери србске,
...којма се браћа Србли дичити и повосити могу,
...те скупише 353 ф. и 10 н. и послаше их у-
...прави нар. нашег позоришта, с тим, да се новци
...на набављање сјајне опреме за крајницу на нар.
...позоришту употребе. Новци су предани у П.
...Садску банку, а управљајући одбор одредио је
...да се великодушним Панчевкама у особитом до-
...пису захвалност изрази, и да им се имена у
...јавном листу народу објаве. Држимо да ће сваки
...Србин уз нас пристати кад рекнемо: Хвала Вам
...миле сестре на Вашем родољубивом дару; жи-
...виле нам на дну и радост, и знајте да се
...србска браћа са таквим дичним сестрама по-
...носе као добри јунаци са златним челанкама.
...Ово су пак та дична имена:

- ГГ. Емилија пл. Спирта 10 ф., Емилија Крањче-
...вић 10 ф., Ана Живановић 1 ф., Рахила Бошковић
...2 ф., Јулијана Марковић 1 ф., Ана Варић 3 ф.,
...Катерина Стојковић 2 ф., Катерина Јагодић 1 ф.,
...Александра Станковић 1 ф., Јелена Дејановић 2 ф.,
...Елисавета Павловић 4 ф., Јелена Гавриловић 10 ф.,
...Ивијада Живковић 2 ф., Јелена Јосифовић 2 ф.,
...Пелагија Калиновић 5 ф., Софија Фодораћ 1 ф.,
...Мелка Мирковић 2 ф., Емилија П. Живановић 5 ф.,
...Јулијана Јовановић 2 ф., Олимпијада Костић 5 ф.,
...Јелена Каствер 1 ф., Персида Стојановић 50 н.,
...Катерина Марковић 1 ф., Софија Стефановић 3 ф.,
...Јулијана Поповић 5 ф., Ана Леовић 1 ф., Катерина
...Живковић 1 ф., Љубица Петровић 50 н., Пурхерија
...Драгићевић 2 ф., Савета Маринковић 2 ф., Марија
...Живановић 1 ф., Софија Радосављевић 2 ф., Барбара
...Јовановић 50 н., Отилија Васиљевић 1 ф., Јулијана
...Живановић 4 ф., Јудита Јелачић 1 ф., Милена По-
...повић 50 н., Ана Радосављевић 1 ф., Елејна К. пл.
...1 ф., Љубица Раић 1 ф., Љубица Деспотицевић 2 ф.,
...Наталија Суботић 1 ф., Тереза Вараћ 2 ф., Ката-
...рина Васиљевић 1 ф., Драгиља Поповић 1 ф., Ра-
...хила Марковић 2 ф., Атанасковић 1 ф., Катерина

Вујић 1 ф., остић 2 ф., Катарина Голубовић 3 ф., Елисавета Радоичева 2 ф., Јула Пешић 1 ф., Катарина Ристић 2 ф., Нат. и. Панаот 60 н., Јелена Јовановић 3 ф., Ана Симоновић 2 ф., Милица Ђурђић 3 ф., Марија Павловић 1 ф., Ана Пекић 5 ф., Софија Пекић 5 ф., Јагодић 5 ф., Јуба Мандрић 1 ф., Емилија Радоичевић 5 ф., Драгиња Ристић 1 ф., Милица Јовановић 3 ф., Сара Максимовић 1 ф., Персида Радосављевић 4 ф., Софија Поповић 4 ф., Сула Зига 2 ф., Софија Живковић 5 ф., Милица Бабарони 5 ф., Христина Атанаковић 1 ф. 50 н., Милица Капамаџија 50 н., Јелена Николић 3 ф., Ана Кнежевић 1 ф., Јулијана Јеласић 2 ф., Савета Симоновић 1 ф., Катарина Драгићевић 3 ф., Катарина Јовановић 5 ф., Марија Капамаџија 1 ф., Софија Думитров 3 ф., Марија Пантелић 1 ф., Драга Николић из Иланче 5 ф., Катица Николић из Иланче 2 ф., Персида Радосављевић 2 ф., Катарина Лувић 2 ф., Катарина Чолић 1 ф., Олга пл. Јовановић 10 ф., Христина Краљевић 10 ф., Елисавета Гајански 10 ф., Јелена Стојић 5 ф., Персида Вурић 5 ф., Јулијана Јанош 2 ф., Галетах за суругу 5 ф., Емилија Јанковић 3 ф., Катарина Вучковић 2 ф., Катарина Кривопац 10 ф., Ана Рајковић 2 ф., Марија Кривопац 5 ф., Катарина Кранчевић 5 ф., Марија Кранчевић 5 ф., Драга Живановић 2 ф., Ј. Бркић 1 ф., Софија Суботић 5 ф., Ана Шенда 1 ф., Јула Николић 2 ф., Софија Жижук 1 ф., М. Живановић 2 ф., Јелена Ненадовић 2 ф., Сара Поповић 50 н., Катарина Ока 3 ф., Јелена Шоловић 3 ф., Емилија Јанковић 4 ф., Ракила Јовановић 5 ф., Емилија Алекшић 3 ф., Соѕна Коко 2 ф., Христина Николић 1 ф., Марија Михајловић 3 ф., Катарина Коко 1 ф., Јелена Обрадовић 3 ф., Милица Живановић 3 ф., Љубица Крстић 2 ф., Алексијевићка 1 ф., Катарина Ј. Јовановић 3 ф. Свега 353 ф. 10 н. а. вр.

ТЕЛЕГРАМИ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВЕ“.
Панчево 14. Јуна. При данашњем избору Пејић једногласно изабран, сви покушаји комисије остале без успеха.
Суботица 17. Јуна. За посланика Ђуро Манојловић, за заменика Божидар Вујић обоје чланови омладине једногласно изабрани.

ПОЗИВ на ПРЕДПЛАТУ.
Са концем овога месеца навршује се прво полгодиште нашега листа. С тога све поштоване уписнике, којима рок предплате овога месеца истиче, умољавамо да изволе до краја овога мес. предплату за трећу четврт послати, иначе ћемо принуђени бити да им лист обуставимо.
Адм. „Застава“.

Књижевне вести.
Предплатницима на књигу:
„Какав је ко, онако му и бива“, јавља да је књига већ штампана, са половином имена која су нашла. И тако ће се онима, чија су имена већ штампана ове недеље разаслати, а други ће морати још који дан чекати. Јављајући ово молим г. купитеље, да новце од предплатника покупе, и у приправности држе, јер немогу ником дати књига, који ми per Nachnahme новце непошту.
У Новом Саду 7. Јуна.
Панта Поповић.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.
У Пешти 15. Јуна И ове је недеље била добра трговина са раном, јер је и за млинове и за извоз здраве трамена; готовине пак било је мало а и довањало се слабо те је стога шењца у 30—35 нов. сковала. Продато је свега до 200,000 мер. Раж и јечам скочили су такође. Кукуруз у почетку добро се држи али је доцније пао због обилате кише која је пала при крају недеље. Са вољу је слабо ређено јер је нема. Нова шењца за сент. и скт. плаћа се са 4 ф. 40 н.
Ми напомена:
Шен. пот. 88—89 фун. 5.40. 86—89 фун. 5.20. 84—89 фун. 4.80. Шен. бан. 87—89 фун. 5.20. 85—89 фун. 4.80. 84—89 фун. 4.50. Лошца 81—89 фун. 3.95. 83—89 фун. 4.10. 84—89 фун. 4.30. Наполца ц. ц. 3.40—3.60. Раж 78—80 фун. 3.25—3.0. Јечам 72 фун. 2.20—3.0. 300 50 фун. 1.90—2.10. Кокуруз бан. гот. 2.25—3.0. мер. за ауг. и септем. 2.55—6.0. Црoja 2.30—4.0. по давноји. Реница 6.75. Шљиваца нема прмета. Славина 33—33.50. Маст готва 41 50—42. На термине 40. ф. скаче без буре Шљиве ст. бос. 9 ф. нове 15 ф. Мед стоји. Шишарке 13.50 кибла.

РЕД ПЛОВИДБЕ
Путнички пароброда из Новог Сада од 3. априла 1869.
У Земун и Београд: недељом, понедељником, вторником, средом и суботом. у 8 с. изј. У Земун Београд и Оршаву: четвртком у 1 сат у јутру.
У Пешту: сваки дан у 12 сати у подне.
Пртљаг се прима само до најпосле пре по сата пред овначеним доласком лађе.

Уредник издавалац др. Свет. Милетић.

Седмдесет и два милиона форанти исплаћене штете.

ПОДПИСАНО ГЛАВНО ОДПРАВНИШТВО СВЕОБШТЕ - ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА У ТРСТУ.

ДВАДЕСЕТ ОСАМ МИЛИОНА Ф. А. В.

прима најјевтиније осигурања: виногради и усева против леда; свију пожару изложени предмета против ватре и грома; добара путујући водом и сувим против потопљења и непогоде времена; живота човечијег у разним примерима; накнађујући подпуно као што доказују до сада већ за штете издани 72 милиона ф. ав. в.

(132,1—3)

ГЛАВНО ОДПРАВНИШТВО У НОВОМ САДУ

Сима Јос. Марковић,
у владикином зградију.

Двадесет и осам милиона форанти јамчећи капитал.

Седмдесет и два милиона форанти исплаћене штете.

Двадесет и осам милиона форанти јамчећи капитал.

Најновији сатови. **Код сунча-ног сата.** Најјевтинији сатови.

у кући госпође **Трандафил бр. 32.**

преко пута од лекарице код светог дужа.

Највећи избор САТОВА И НАКИТА
најновије и најкусније форме

препоручује подписани по најумеренијој цени. Исти је већ 12 година на овој нијаци и мисли да је за то време добром послугом задовољство пошт. публике стекао. Пошто му је син недавно из Беча дошао то је своје стовариште по најлешнем укусу урадио. Као што је горе тако исто и овде сатове и наките по фабричној цени препоручује и за прво на две године гарантира. Осталу хвалу оставља подписани на страну и препоручује се пошт. публици и моли за што многобројну посету.
Најтеже ствари оправља а и удове сатова са најновијим справама најбоље, најјевтиније и најтачније оправља тако и ово гарантује на две године.
Нови Сад месеца јануара 1869.

Јаков Клумак,
сајдија.

Оглас.
По предходном одобрењу одређеног за испит зрелости повереника и председника испитној комисији г. Стефана Брановачког од стране гимназијске управе обзнањује се да ће овогодишњи испити зрелости и то писмени у дане 25—28 Јуна (7—10 Јула) а устмени 16—18 Јула (28—30 Јула) на србској великој гимназији одржавати се.
У Новом Саду 14 Јуна (26 Јуна) 1869.
134—1—2 Управа гимназијска.

Ђорђе Петровић,
звонотлавац,
у Новом Саду на житној нијаци под бр. 243. препоручује како обштинама, тако и благодејима (меченама) једну хармонију звона, од следеће тежине: велика 8, средња 5, мало 2. ф. 50 н. по одвећ умереној цени — за ваљаност и квалитет наменутих стојни годину и дан добар — Осим тога прима наручнице ма с каквим написом: сликама, или украсом на звона, и објезује се поједине у подпуном смислу задовољити.
135—1—3

Краљевска ДОКТОРА БИЉНИ БОЊОНИ **окружна физика КОХА. БОЊОНИ**

ублажују и истерују кашаљ, проуклоност, катарх и т. д. Они не само да се тјам извртним својствима својим разликују од тако често хаљених такзованих Камарела, Отона, Пате Пекторала и т. д. него су од тих ствари још и у том бољи, што се лако у стомаку скувати дају, па и ако их више човек употребљује, омет нема трбухоље, а не оставаљују за собом ни киселине ни благовости.
Дра Коха биљни боњони продају се у по-дужим бутлицама по 70. и 35 новчића, и то у свим варошима на свету; у Новом Саду има их само код Фердинанда Шрајбера и у апотеки код светог дужа, даље: у Чакови Д. В. Војновић, у Деди апот. Ј. Браумилера, у Осеку Рудолф Цурда апот. код Салватора, у Вел. Бечкерк Петар Арсевовић и Царел Бем. Вел. Кикинда Иван Манојловић, Ко-вин апот. А. Емануел, М. Суботица, Јос. Фаркец и Јос. Шимоли, у Митровца Сава Мишић, у Нов. Бечеј Јос. Велима мла. Нова Верба Ј. Лингер, у Паланки Павле Рачка, у Панчеву Јос. Хубер, у Руми Јов. Богдановић, у Земуну А. Д. Јоановић, у Вуковару апот. А. Кранчић, у Белој Цркви Јов. Х. Сигл, у Вршцу Јов. Фуке, а за Зембор код Стевана Поповића и Јул. Фаличоне и с.

Јован Малетић
у Новом Саду,
потребује у својој трговини 2. сивошница, који имаду вољу можеду се одма пријавити.
128—2—2.

ПРОДАЈА ПАРНОГ МЛИНА
У ПЕРЈАМОШУ
са 4 пара француски 42" камења удешена за 8 сорти белог брашна по најновијем начину, и машином од 12 коња снаге, грај 2000% улога сабољког; станиште из 8 соба, једног ходника, две кујне, једног подрума, две штале за 8 коња и станиште за кола под једним кровом све у најбољем и најлешнем стању уређено, и са најугоднијим условима плаћања може се купити за 25.000 фор.

Даља известија даје притјажатељ Јован Форовић у Темшвару. (127,3—6).

ПАТРОНИЦИРАНА НА КРАЉЕВСКИМ И КНЕЖЕВСКИМ ДВОРОВИМА.
Отликована привилег. патентима и медаљама.
Др. Л. Берингијера
Крунска течност
(Quintessenz d'Eau de Cologne)
Оригинал. флаша 1 ф. 25 и 75 н.

МЕД. ДР. ВОРШАРА
У др. Берингијеревој крунској течности има најфиније етерске течности са врло оживљавајућим и снажећим честицама и најодабранијим и најкупљим ингридијентима биљним помешане, и неупотребљује се само као драгоцена вода за мирис и прање, него као славно средство за оживљавање душевни сила и јачање нерва.

Из пролећни билја од године 1868.	АРОМАТСКИ МЕДИЦИНСКИ БИЉНИ САПУН	ЦЕНА оригинал-накетића 42 н.
-----------------------------------	----------------------------------	------------------------------

Др. Боршара ц. кр. привил. биљни сапун изврсно је средство, да кожа ојача и здрава одржи; то је што најбоље, што се у тој струги учинити може, и угодно је за купатила сваковертна.

Др. Берингијера ц. кр. прив.
БИЉНА МАСТ ЗА БОЈАД. КОСЕ
комплет са четинцама и шопицама 5 ф.

Од свију који се у то разуму, и од свију коментата призната за сасвим целисходну и никакво нешкодљиву, да косу на глави, браду и обрве у снагојаким бојама набојадите, а да коју некада и да нечудра. Употребити се даје лако и коса долази сасвим као да је од природе.

Проф. др. ЛИНДЕСА
Биљна помада у комадима
оригинал. парче 50 нов.

Ова помада која је склоњена из чисто биљних ингридијенца здраво прија коси при растењу, чини је светлом и пругластим, а и угодноја да раздвљак одржава.

Др. БЕРИНГИЈЕРА
ОД БИЉ. КОРЕЊА ЗЕЈТЈИ ЗА ГЛАВУ
у флашама које дуже трају 1 ф. а. вр. без икакве шкодљиве смесе из најбољих биљних ингридијенца и зејтина помешан са угљеником, који је од изванредна ушлица, пристаје др. Берингијера зејтин уз сваки други, и зацело ће свакој десинг, тоалети на дину бити.

Др. СВИН ДЕ БУТМАР.

Нон ЕТИКЕ у Злату и Лила 1 пак 70 н. по пака 35 н.	Ароматска ЗУБНА ПАСТА приват и целисходан апарат из чисти и савршени материја за уменшање зуба	Регистрирана марка.
--	--	---------------------

и чување десни, чисти много браке и поузда-није него други такви лекови, а и не скида калај са зуба, снажи и оживљава чистава уста.

Балзам. Оливски сапун.
Ориг. пакет. 35. н

Има сва својства која не само чисти, него коју милом и јавном чине, има све што се нише од сасвим добра сапуна, и може се сваки дан као средство, особито код деце и госпоња употре-бити и препоручити.

Срећни резултат напредна, брижљива и научна изкуства, то је привилегирано

Средство др. Хартунга за растење косе.
Једно друго да допу-њује: то је Хинаријидски зејтин који чува и улепшава косу, а така је иста и БИЉНА ПОМАДА да позорне коса да ра-85. нов. сте. Како је врло добро да другест и боју косе пречи, тако ово друго чува да коса неопада и неопеда.

Сви ови горњи специјалитети, који су се својим извртним својствима прославили, се са гаранцијом да су правни добити у Новом Саду у апотеки код св. дужа и Ферд. Шрајбера.
133—1—3.

Платонске гимназије у Новом Саду 1869